

ARCHEOLOGIENOTA SCHRIEK - BREDESTRAAT

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN, G. VERBELEN,
E. DIRIX, A. SYS, E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT
& E. KEERSMAEKERS

MEI 2018

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Schriek - Bredestraat

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Annelien Sys,
Evelien Audenaert, Kevin Bouckaert & Emma Keersmaekers

Opdrachtgever

Paul Van de Voorde - Hepaco nv
Oude Molen 10
2580 Putte

Projectnummer

2018D88

Plaats en datum

Kortenaken, 16 mei 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018D88
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen .....</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht .....</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen .....</i>	<i>8</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie .....</i>	<i>9</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie .....</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering .....</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>16</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>18</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting .....</i>	<i>28</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	29
4.1	<i>Algemeen .....</i>	<i>29</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen .....</i>	<i>29</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek .....</i>	<i>30</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>31</i>
5	Bibliografie	32
6	Figurenlijst.....	33
7	Plannenlijst.....	34

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

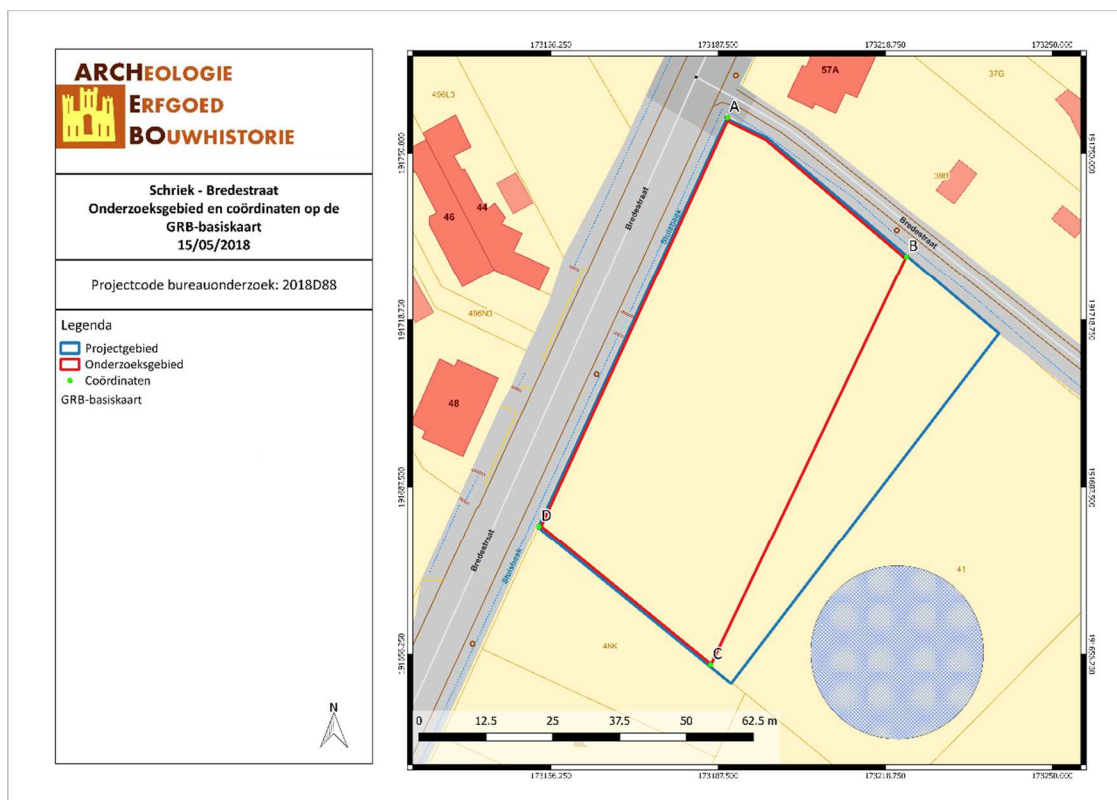
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Paul Van de Voorde - Hepaco nv een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de Bredestraat, tussen huisnummers 57A en 79, gelegen in Schriek, een deelgemeente van Heist-op-den-Berg (Antwerpen). Het projectgebied zal door de opdrachtgever opgedeeld worden in drie nieuwe percelen. Elk perceel zal voorzien worden van een bouwzone. In het oostelijk deel van het perceel wordt een deel van de grond niet opgenomen in de verkaveling, aangezien het om agrarisch gebied gaat. Het projectgebied is in totaal ca. 4 635,36 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in mei 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Paul Van de Voorde - Hepaco nv, was dhr. Paul Van

de Voorde. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

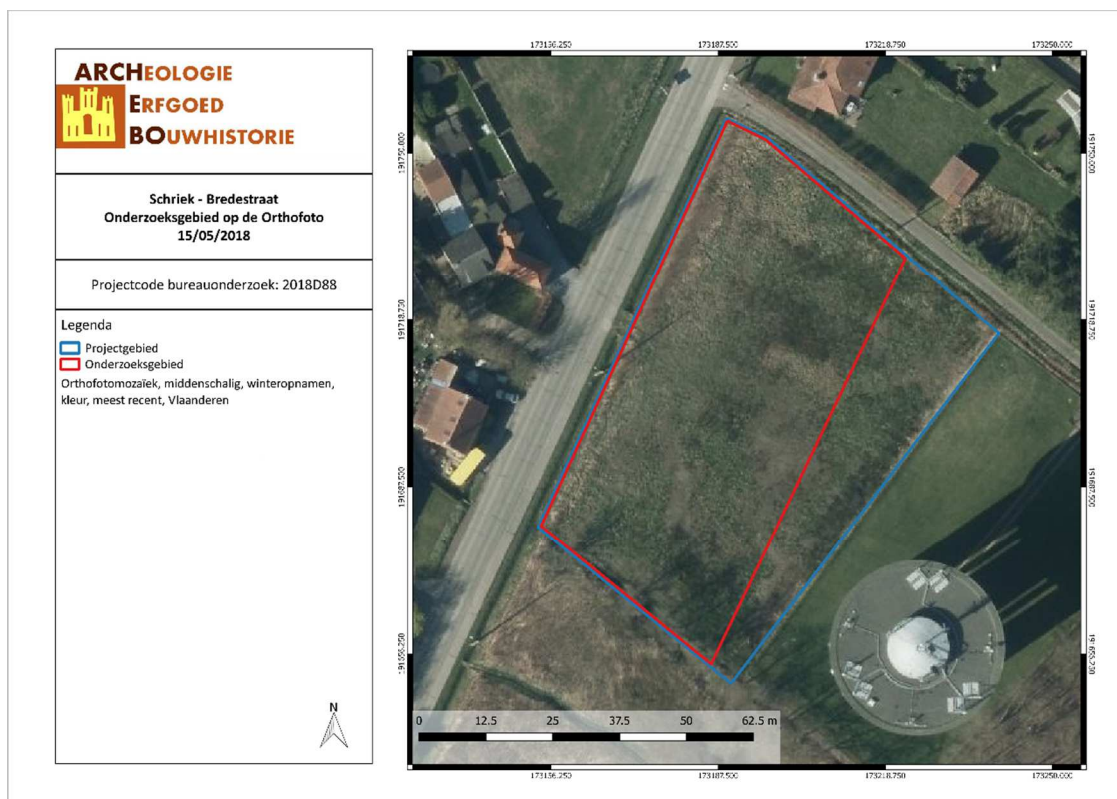
Administratieve fiche	
Naam site:	Schriek – Bredestraat
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Antwerpen, Heist-op-den-Berg, deelgemeente Schriek, Bredestraat, tussen huisnummers 57A en 79
Kadaster:	Heist-op-den-Berg, afdeling 7 (Schriek), sectie B, perceelnummer 40b
Coördinaten:	A X 173189.204
	Y 191756.627
	B X 173222.734
	Y 191730.632
	C X 173186.081
	Y 191654.210
	D X 173153.964
	Y 191680.170
Opdrachtgever:	Paul Van de Voorde - Hepaco nv Oude Molen 10 2580 Putte
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba
	Merelnest 5
	3470 Kortenaken
Projectcode bureauonderzoek:	2018D88
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Paul Van de Voorde - Hepaco nv
Grootte projectgebied:	Ca. 4 635,36 m ²
Uitvoeringsperiode:	mei 2018
Reden van de ingreep	Verkaveling van perceel in 3 nieuwe percelen, elk met een bouwzone, oostelijk deel blijft agrarisch gebied
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, verkaveling, bouwzone, woongebied, agrarisch gebied,

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

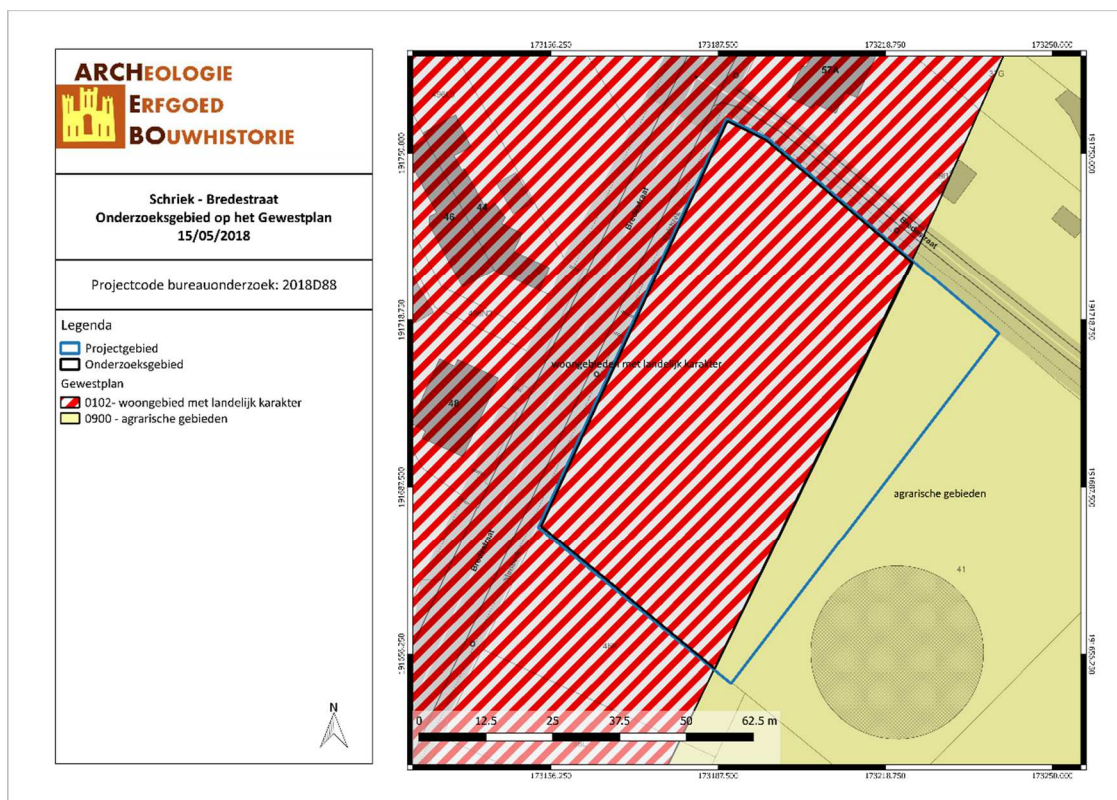
SCBR/18/05/15/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018)

SCBR/18/05/15/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

SCBR/18/05/15/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op het Gewestplan (Geopunt, 2018)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien op dit moment nog geen zekerheid bestaat m.b.t. het verkrijgen van de nodige vergunningen. Er is dan ook een economische reden voor uitgesteld onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

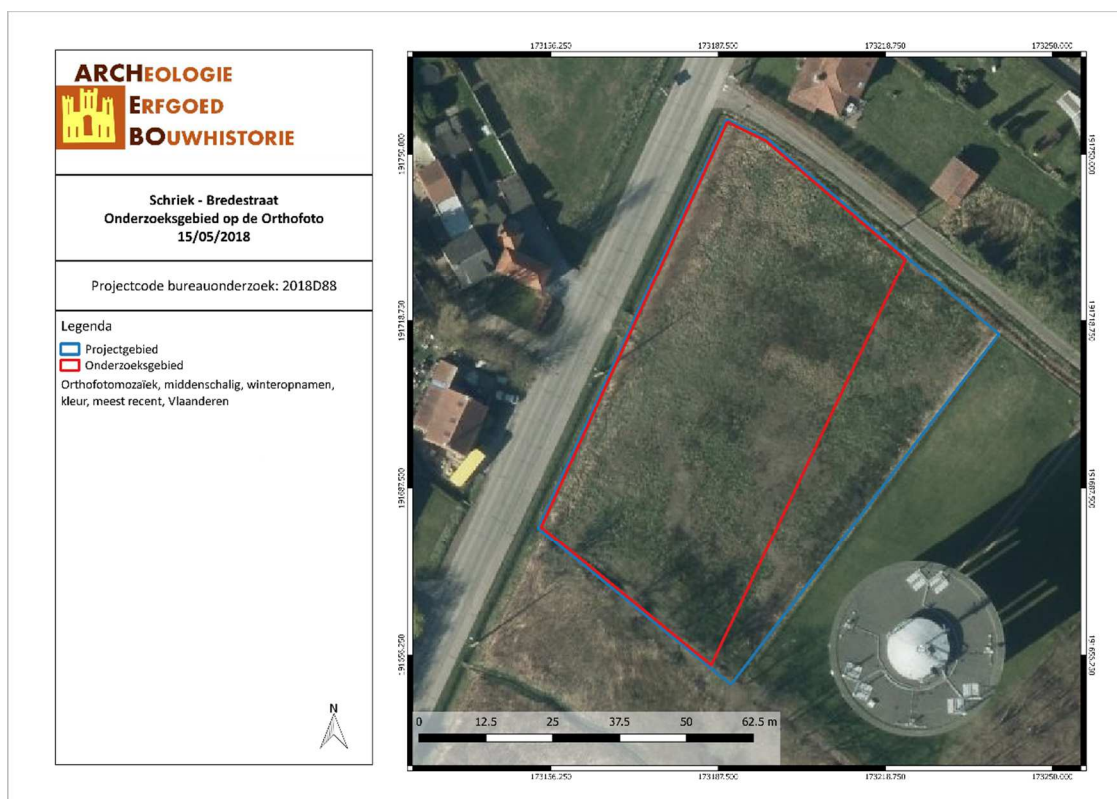
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Bredestraat, tussen huisnummers 57A en 79, in Schriek, een deelgemeente van Heist-op-den-Berg, gelegen in de Belgische provincie Antwerpen. In augustus 2013 was het perceel nog bebost (zie figuur 5), maar op de Orthofoto van 2017 is te zien dat het terrein braakliggend is. Dit werd eveneens bevestigd door dhr. Paul Van de Voorde, beëdigd landmeter-expert.

Figuur 5: Vooraanzicht projectgebied vanop de Bredestraat (Google Street View, augustus 2013)

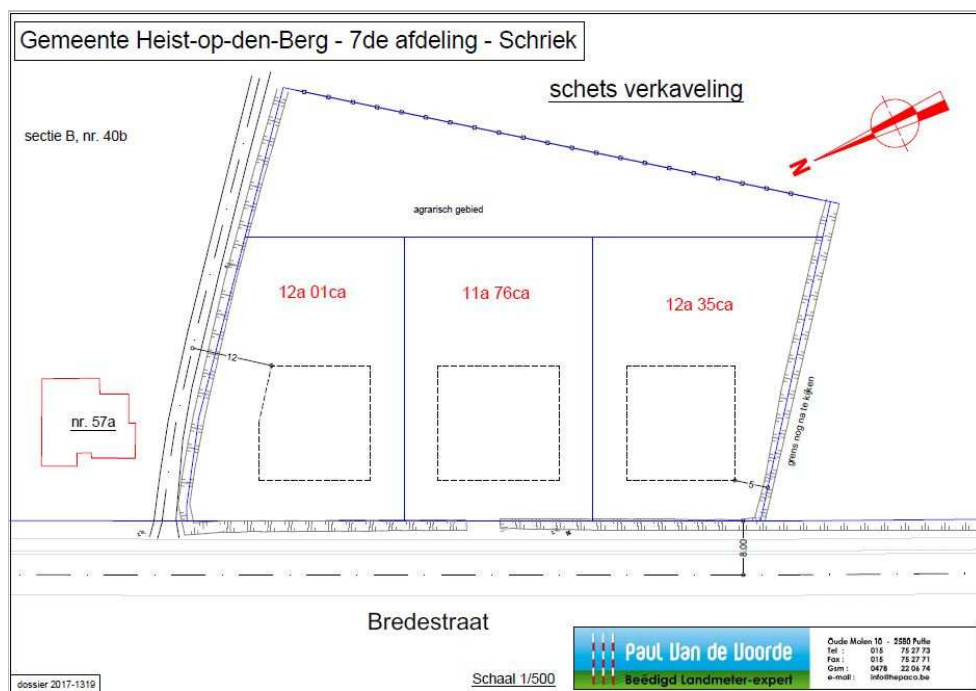

SCBR/18/05/15/4 - Digitale aanmaak

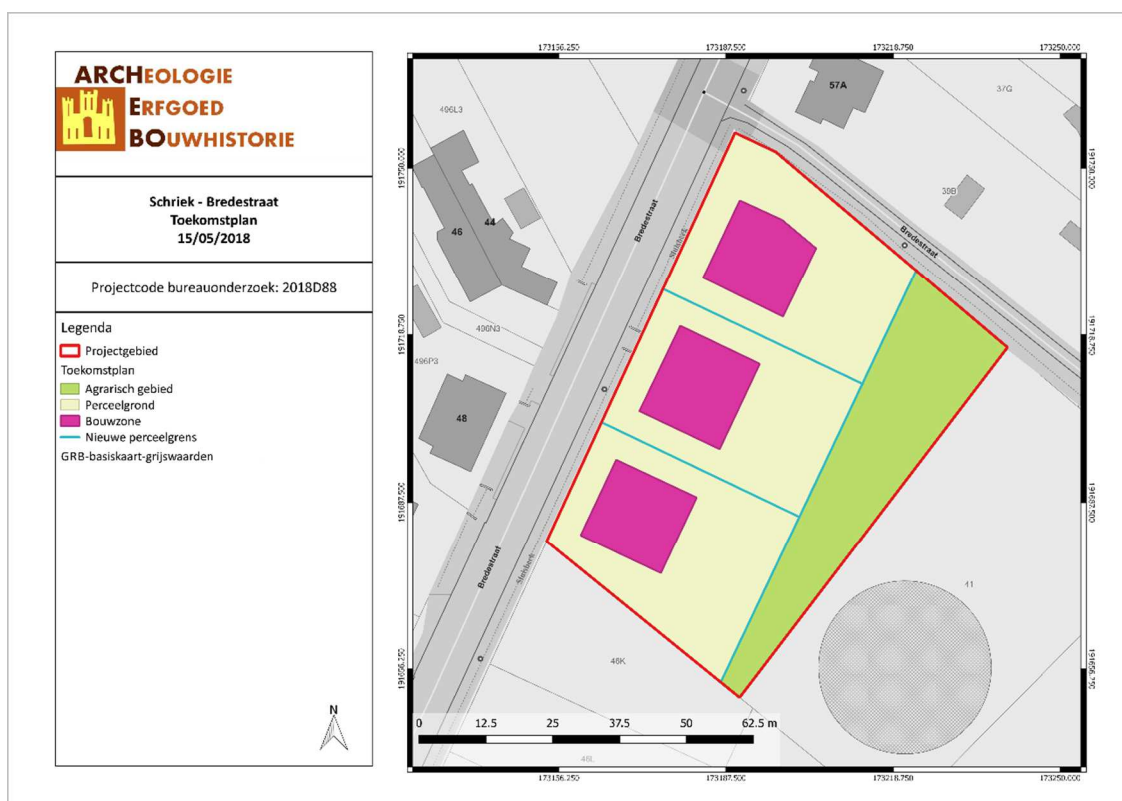
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het projectgebied zal door de opdrachtgever opgedeeld worden in drie nieuwe percelen. Elk perceel zal voorzien worden van een bouwzone, die ca. 266 m², ca. 296 m² en ca. 263 m² groot zullen zijn. In het oosten van het projectgebied zal een deel grond niet opgenomen worden in de verkaveling, aangezien het gaat om agrarisch gebied. Dit is ook zichtbaar op het gewestplan (zie 1.2 Beschrijving onderzoeksopdracht, figuur 4). Het projectgebied is in totaal ca. 4 635,36 m² groot.

Figuur 7: Plan van de geplande werken (Paul Van de Voorde – beëdigd landmeter-expert, 2018)

SCBR/18/05/15/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

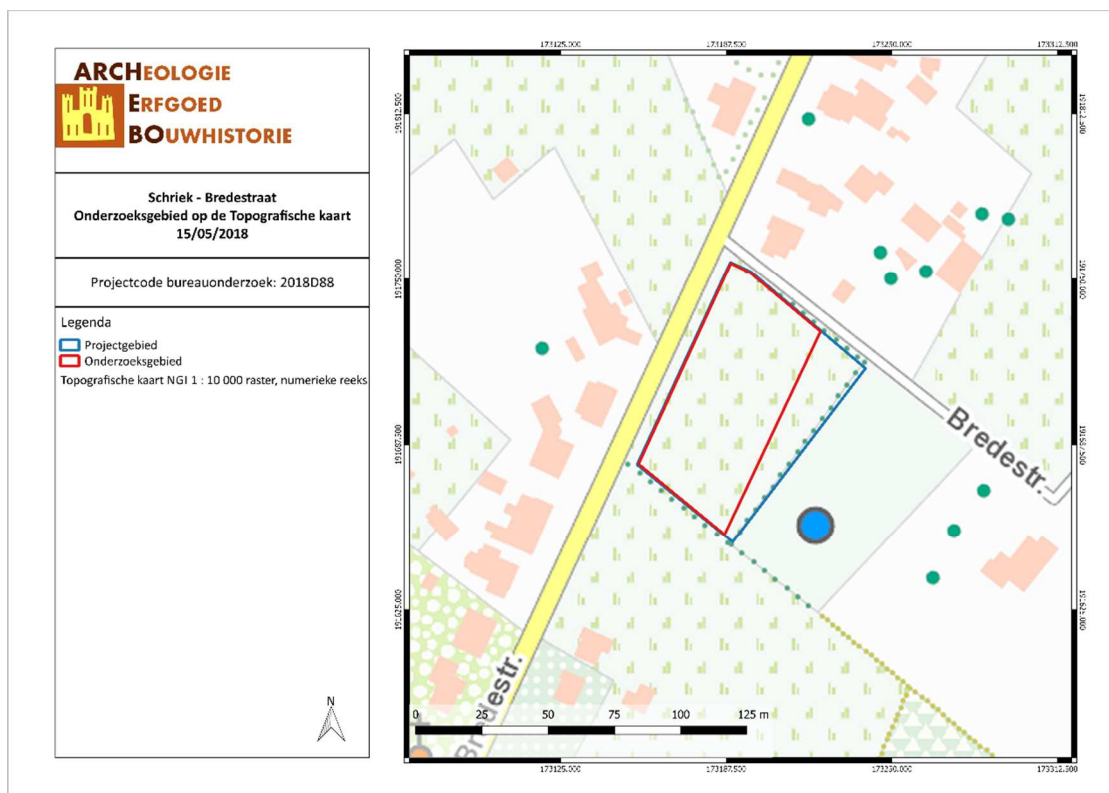
3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied ligt aan de Bredestraat, tussen de huisnummers 57A en 79, in Schriek, een deelgemeente van Heist-op-den-Berg, gelegen in de Belgische provincie Antwerpen. Naast Schriek bestaat de gemeente Heist-op-den-Berg uit de deelgemeenten Heist-op-den-Berg zelf, Hallaar, Booischot, Itegem en Wiekevorst. Daarnaast heeft deze gemeente ook verschillende gehuchten en enkele kerkdorpen. Zo ligt het centrum van het kerkdorp Grootlo binnen het grondgebied van Schriek. De gemeente Heist-op-den-Berg grenst aan de volgende gemeenten: Herenthout, Herentals, Westerlo, Hulshout, Begijnendijk, Tremelo, Keerbergen, Putte, Berlaar en Nijlen. De Grote Nete stroomt dwars door de gemeente en ondanks het groeiende bevolkingsaantal, heeft de gemeente meerdere natuurgebieden.¹ Naast de noordwestelijke perceelsgrens stroomt de Sluisbeek, ca. 200m ten noorden stroomt de Kleinebeek, ca. 500m ten zuidoosten ontspringt de Beek, ca. 600m ten oosten stroomt de Scheeloo en ca. 800m ten oosten de Schransloop. Het terrein zelf ligt op een helling en ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 11 en 11,5 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het projectgebied in Heist-op-den-Berg, afdeling 7 (Schriek), sectie B, perceelnummer 40b.

Aangezien het terrein in dit geval niet op een gradiëntzone ligt en natuurlijke waterlopen verder liggen van het projectgebied, is er geen specifieke verwachting naar Steentijd.

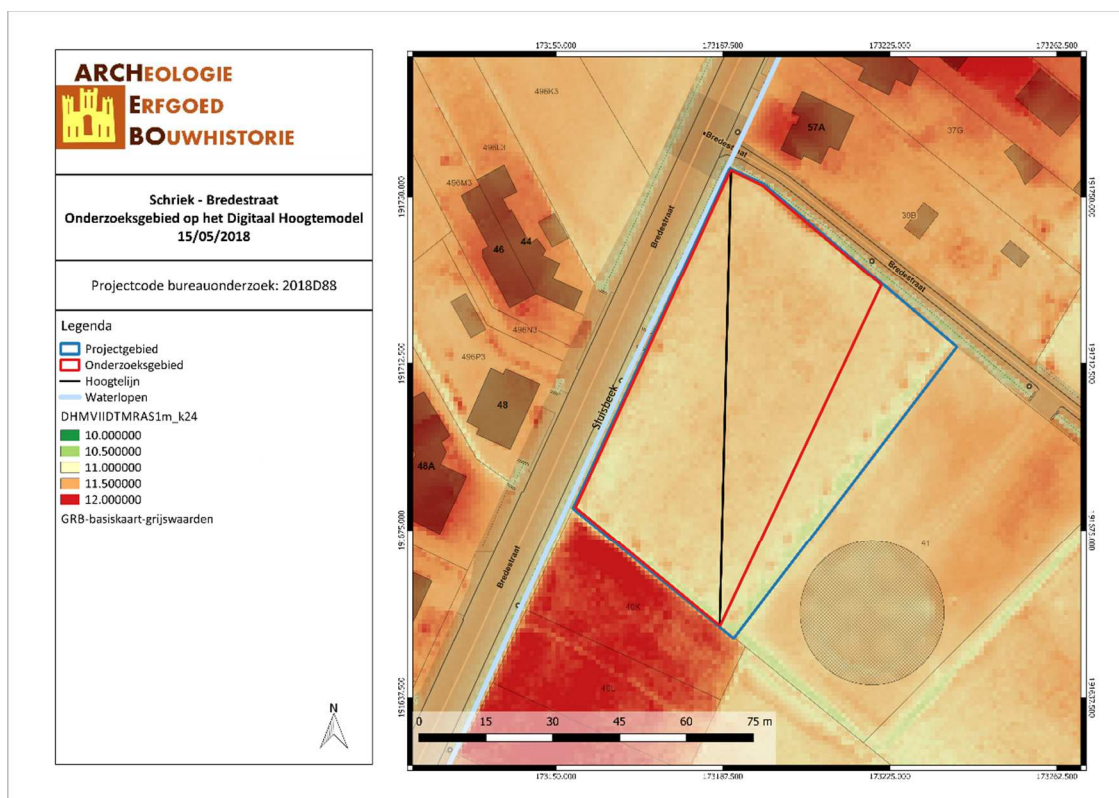
---

¹ Wikipedia, "Heist-op-den-Berg", *Wikipedia*, geraadpleegd 13 september 2017, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Heist-op-den-Berg&oldid=49773886>; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Heist-op-den-Berg", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120095>.

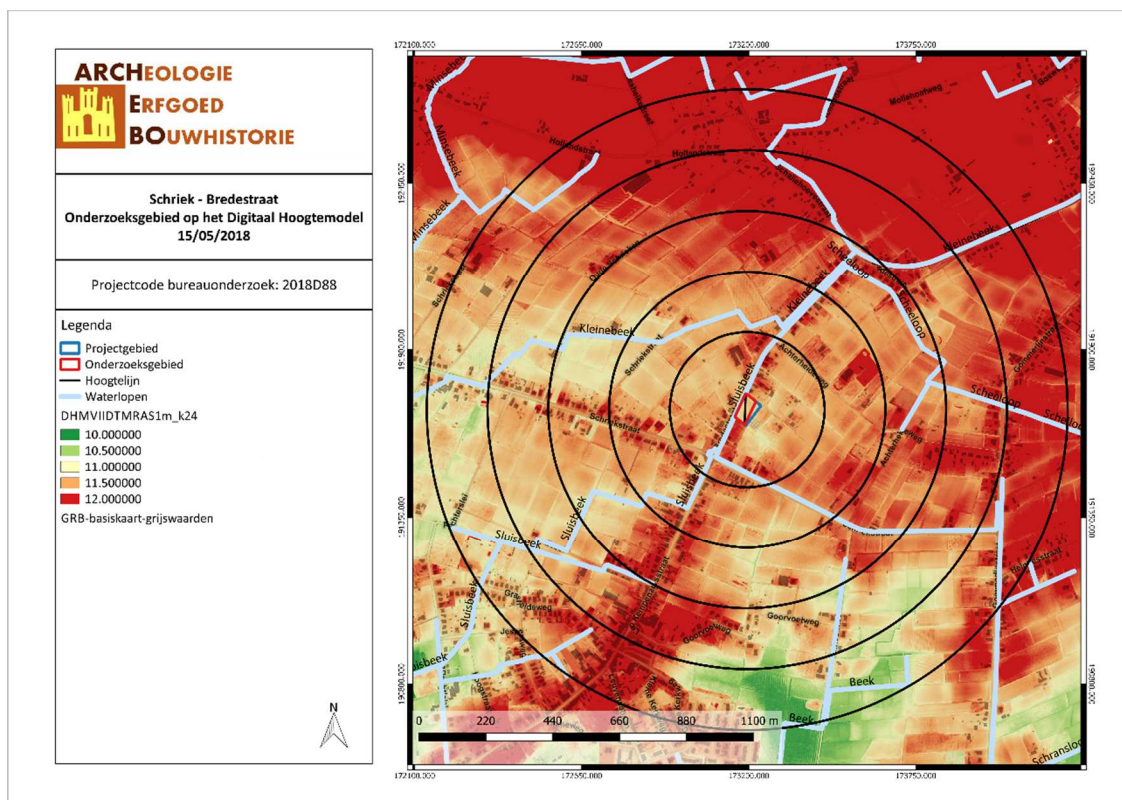
SCBR/18/05/15/6 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018)

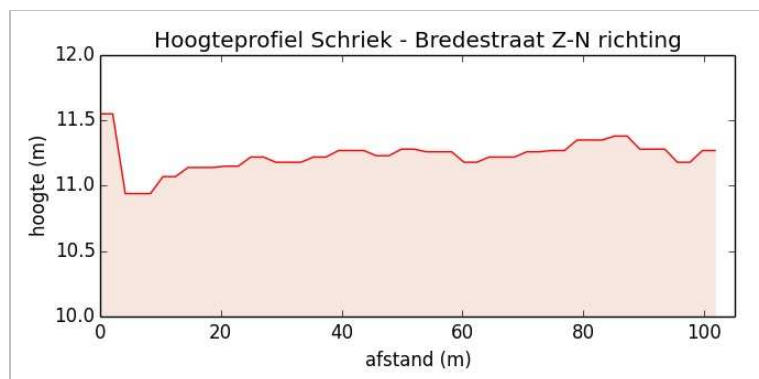
SCBR/18/05/15/7 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)

SCBR/18/05/15/8 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)

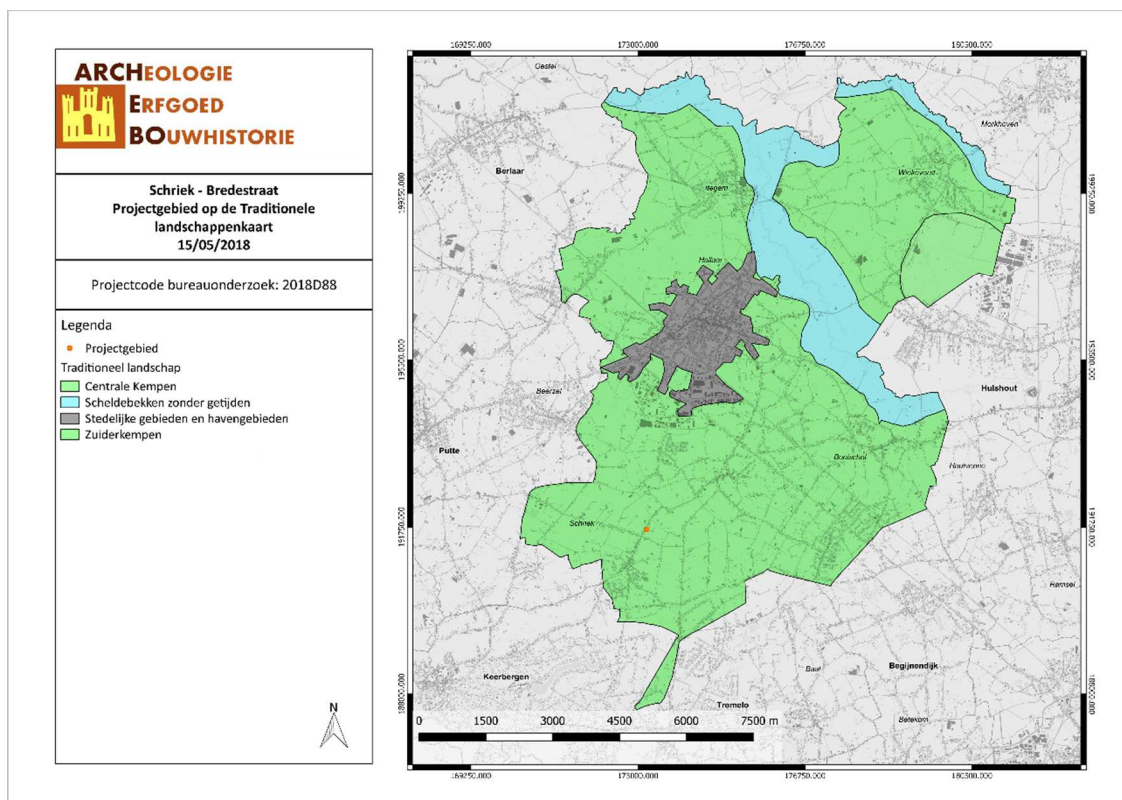

Figuur 12: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in Z-N richting (Geopunt, 2018)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied ligt aan de Bredestraat in Schriek, een deelgemeente van Heist-op-den-Berg, gelegen in de Belgische provincie Antwerpen en is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Zuiderkempen'. De gehele gemeente Heist-op-den-Berg wordt gekarteerd als 'Stedelijke gebieden en havengebieden', 'Zuiderkempen', 'Centrale Kempen' en 'Scheldebekken zonder getijden'.

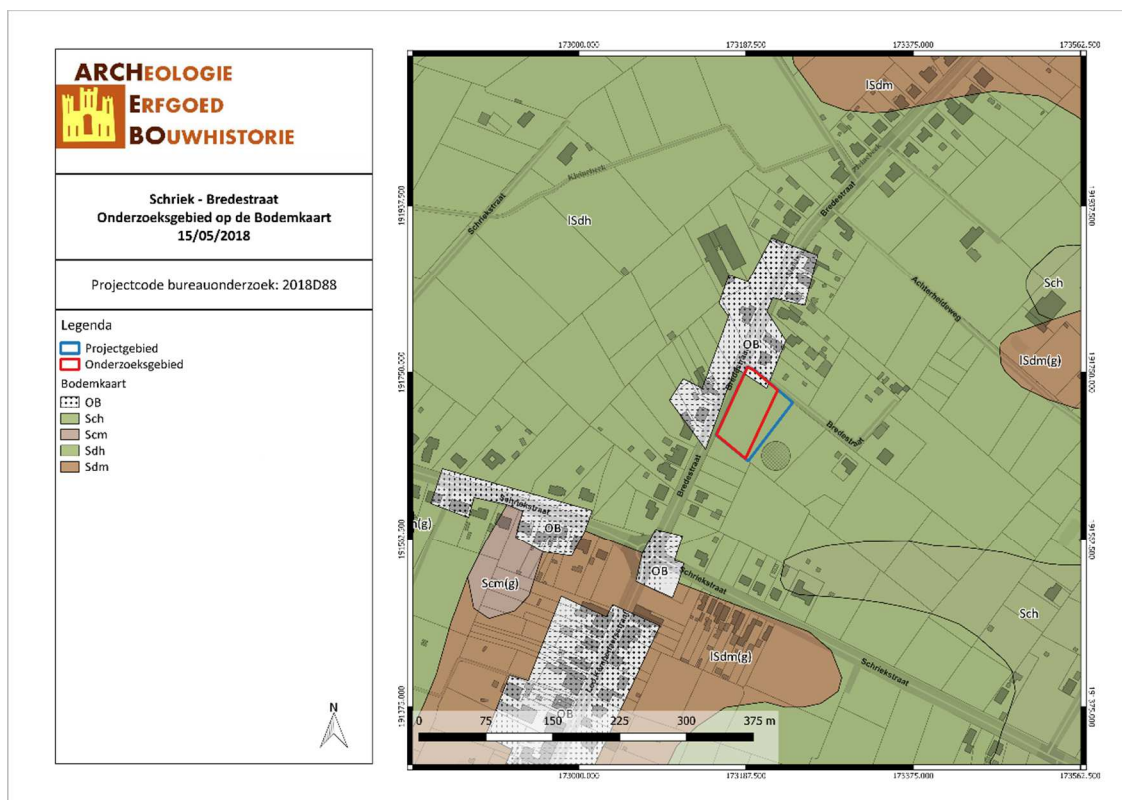
SCBR/18/05/15/9 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Heist-op-den-Berg aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)

3.1.2.2 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied grotendeels omschreven als ISdh, slechts een klein deel in het noorden van het projectgebied wordt gekarteerd als OB (onder bebouwing). De ISdh-bodem is een matig natte lemige zandgrond met verbrokkelde humus en/of ijzer B-horizont met een leemsubstraat. Deze matig natte Postpodzol heeft een goed humeuze bouwlaag, die gehomoniseerd is en tussen 30 en 50 cm dik is. Door oplossingsverschijnselen van de Podzol B en door het uitdelven en afvoeren van het verharde benedendeel van Podzol B is deze horizont op veel plaatsen bijna volledig verdwenen. Roestverschijnselen, die soms moeilijk waarneembaar zijn, beginnen tussen 40 en 60 cm diepte.²

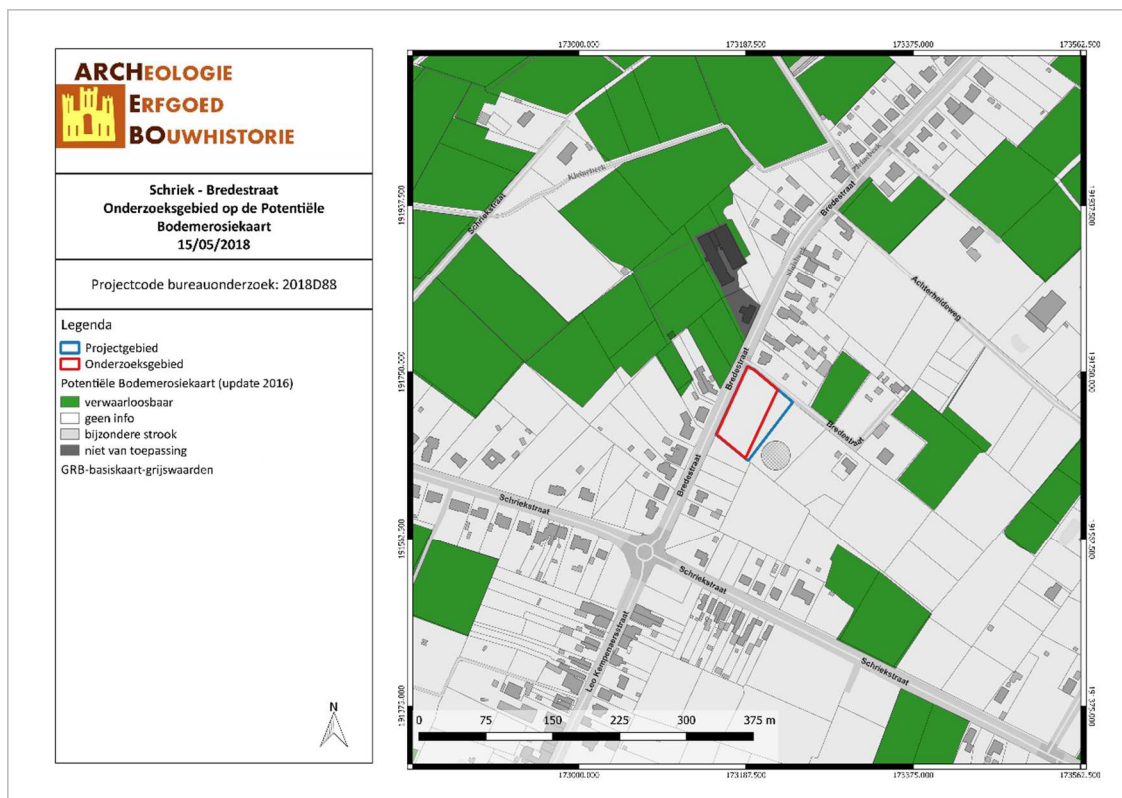
² E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 68, 76, 146–47, 210–11, 254.

SCBR/18/05/15/10 - Digitale aanmaak

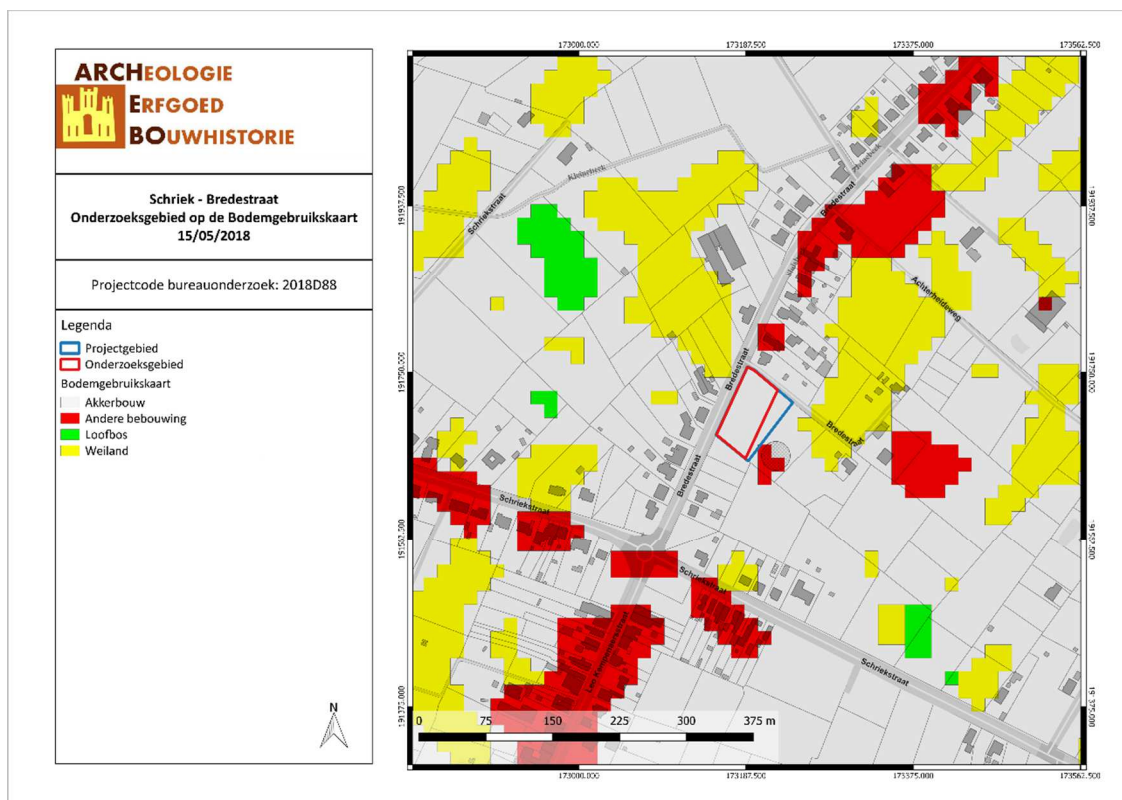
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)

Op de bodemerosiekaart is over het projectgebied geen informatie beschikbaar. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied geheel binnen Akkerbouw.

SCBR/18/05/15/11 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018)

SCBR/18/05/15/12 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

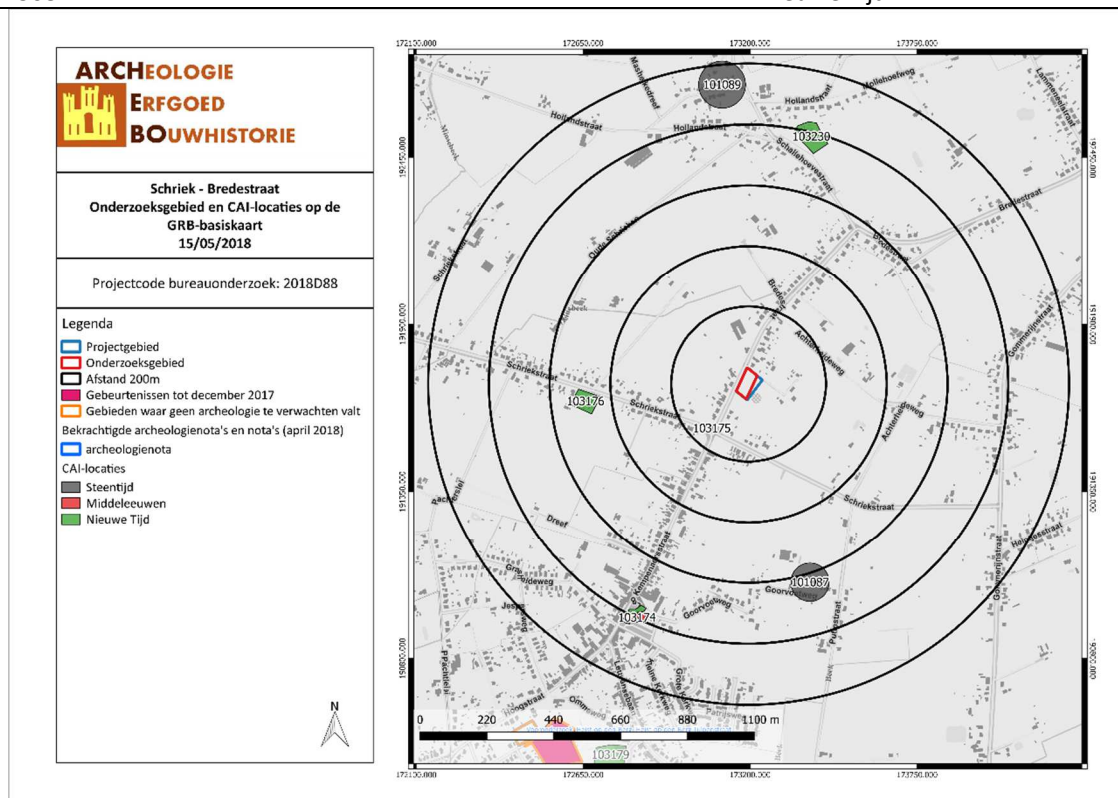
3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische Inventaris toont wel verschillende vondsten in de omgeving. Binnen een straal van 200m rond het projectgebied zijn ten zuidwesten van het terrein sporen van een 16de-eeuwse kapel gevonden (CAI 103175). De historische kaarten (Ferrariskaart, Popp-kaart en topografische kaarten van de 19de en 20ste eeuw) bevestigen dat hier een religieus gebouw heeft gestaan. Ca. 500m ten westen van het projectgebied staat (een deel van) een 18de-eeuwse omgrachte kasteelhoeve (CAI 103176). Deze kasteelhoeve is eveneens zichtbaar op de historische kaarten. Ca. 600m ten zuidzuidoosten van het terrein zijn artefacten uit het Mesolithicum in silex, Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen (CAI 101087) gevonden tijdens een veldprospectie. Het ensemble is sterk geschonden. Ca. 800m ten noorden van het projectgebied zijn sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht gevonden (CAI 103230) en 200m verder noordwaarts werd een silex kern uit het Neolithicum (CAI 101089) gevonden. Tenslotte werden ca. 800m ten zuidwesten van het projectgebied meerdere sporen gevonden. Het betreft sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk en kapel (CAI 103174), sporen van een kelder met bakstenen muurfunderingen, sporen van een waterput en vlakgraven met menselijke resten, allen daterend uit de Nieuwe Tijd (CAI 151323), sporen van een brouwerij en van een kerkhofmuur uit de Nieuwe Tijd en sporen van een 19de-eeuwse waterput (CAI 150822).

In de ruime omgeving van maximum 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
101087	Artefacten	Steentijd
103175	Kapel	Nieuwe Tijd

103176	Kasteelhoeve	Nieuwe Tijd
103174	Kerk en kapel	Middeleeuwen
101089	Silex kern	Steentijd
151323	Kelder, waterput en vlakgraven	Nieuwe Tijd
103230	Site met walgracht	Nieuwe Tijd
150822	Brouwerij, kerkhofmuur en waterput	Nieuwe Tijd

SCBR/18/05/15/13 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)

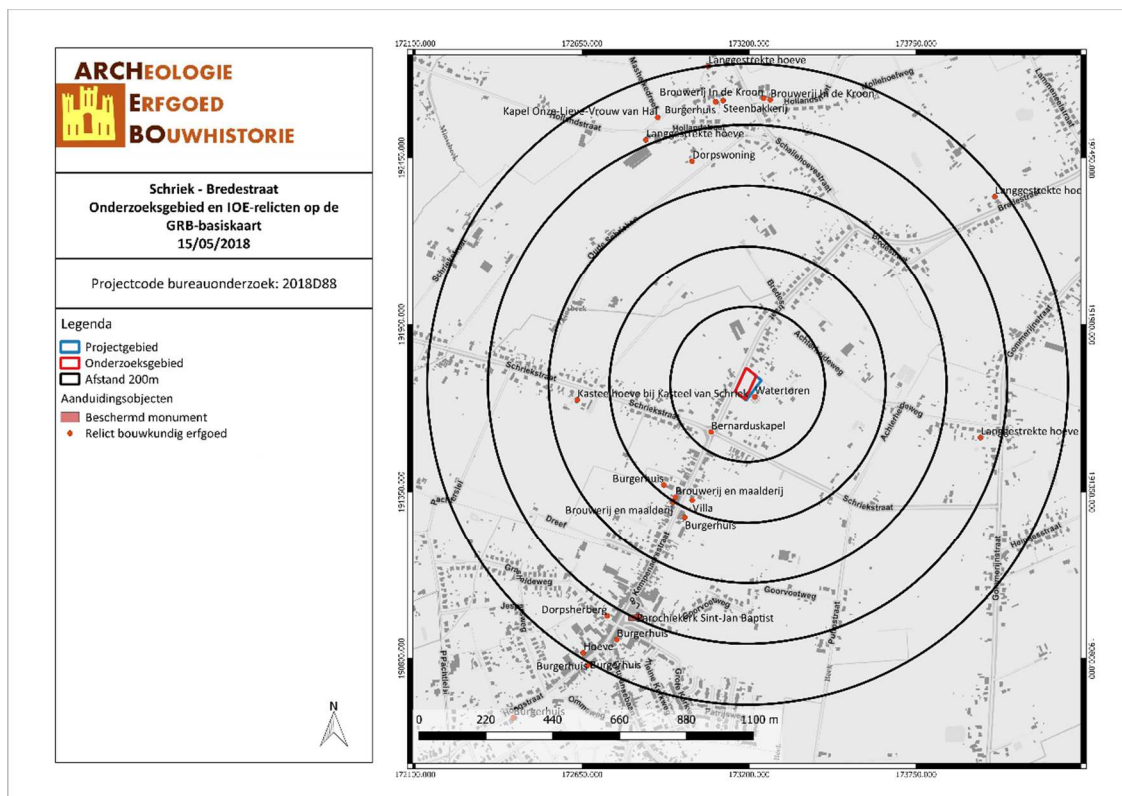
3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

Binnen een straal van 1000m rond het projectgebied zijn op dit ogenblik nog geen bekrachtigde archeologienota's beschikbaar. In maart-april 2017 heeft BAAC een archeologienota geschreven voor een terrein aan de Tulpenstraat in Schriek, ca. 1200m ten zuidwesten van het huidige projectgebied. Na bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek werd het terrein weer vrijgegeven, aangezien door het ontbreken van archeologische waarden verder onderzoek niet noodzakelijk was. Het toenmalige projectgebied ligt op ca. 200m van de Sluisbeek, tussen ca. 10,5 en 12,5m boven de zeespiegel en heeft andere bodems (Sbm(g), Scm(g), ISdm(g) en Pdm(g)) als het huidige projectgebied (ISdh). Deze bekrachtigde archeologienota is bijgevolg minder relevant voor het huidige vooronderzoek.

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel

gericht naar de verschillende erfgoedobjecten zoeken. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.³

SCBR/18/05/15/14 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

De geschiedenis van Schriek⁴

Het dorp Schriek wordt voor de eerste maal vermeld in een document uit 1125. Vanaf de 14de eeuw behoorde het, samen met het gehucht Grootlo, tot het Land van Mechelen, dat binnen het hertogdom Brabant lag. Samen met Grootlo vormde het dorp de heerlijkheid 'Schriek en Grootlo'. Tot 1427 was deze heerlijkheid in het bezit van de heer Jan van Arkel. Na van Arkel volgende verschillende eigenaars en vanaf 1727 was de heerlijkheid eigendom van de adellijke familie Van der Stegen de Schriek. Deze familie is tot 1926 ook eigenaar geweest van het kasteel van Schriek. In 1731 werd het centrale gedeelte van het kasteel gebouwd in opdracht van Karel Lodewijk Van der Stegen, heer van Schriek en Grootlo. In 1926 verkocht de adellijke familie het kasteel, de bijhorende hoeve en gracht aan Augustin de Roij en diens echtgenote. Hij verkocht het vervolgens weer in 1942. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het kasteel echter zwaar beschadigd, waardoor besloten werd het kasteelgebouw in 1946 te slopen. De hoeve en gracht van het kasteel bleven staan.

³ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

⁴ "Schriek (Heist-op-den-Berg)", *Wikipedia*, geraadpleegd 14 mei 2018, [https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Schriek_\(Heist-op-den-Berg\)&oldid=50948861](https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Schriek_(Heist-op-den-Berg)&oldid=50948861); Agentschap Onroerend Erfgoed, "Schriek", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120638>.

Op religieus vlak was Schriek tot aan het begin van de 14de eeuw afhankelijk van Beerzel. In 1309 werd het dorp als een zelfstandig parochie erkend. De parochie had op dat moment reeds een kapel, gewijd aan Johannes de Doper, de patroonheilige van Schriek.

Het dorp was oorspronkelijk een straatdorp, maar na WO II werden nieuwe wijken aangelegd, waardoor Schriek uitgroeide tot een woondorp met een vrij rechtlijnig stratenpatroon. Het dorp heeft een beperkte landbouwnijverheid en enige tewerkstelling in de diamant- en bouwsector. Sinds de gemeentefusies van 1 januari 1977 vormt Schriek een deelgemeente van Heist-op-den-Berg.

De geschiedenis van Heist-op-den-Berg⁵

Over de oudste geschiedenis van de gemeente is niet veel gekend. Er zijn enkele neolithische werktuigen gevonden, waaronder schrabbers en pijlpunten. Deze vondsten kunnen wijzen op menselijke aanwezigheid, maar is echter te fragmentarisch om de omvang en aard van de bewoning te bepalen. Over de late bronstijd en de Gallo-Romeinse periode is evenmin veel informatie beschikbaar. Over het ontstaan van Heist-op-den-Berg circuleren dan weer twee theorieën. De eerste stelling zegt dat de gemeente is ontstaan in het huidige gehucht Lo, aangezien daar de oudste parochiekerk staat. Hier zou de eerste bevolkingskern zich hebben ontwikkeld om vervolgens, na de bouw van de 14de eeuwse Sint-Lambertuskerk, geleidelijk op te schuiven naar 'De Berg'. De tweede theorie stelt dat de eerste kern is ontstaan op 'De Berg'. Een belangrijk argument voor deze theorie is dat de structuur van het omliggend wegennet een concentrisch patroon vertoont, met 'De Berg' als middelpunt.

Van de middeleeuwen tot aan de Franse Revolutie was Heist-op-den-Berg, samen met Gestel, Booischot en Hallaar, een deel van de Heerlijkheid Mechelen, dat toen deel was van de Habsburgse Nederlanden. Tijdens de middeleeuwen speelde de Berthout-familie een belangrijke rol in Heist. Ca. 1000 bevond Heist zich onder het gezag van het Luikse prinsbisdom. In 1333 werd de heerlijkheid Mechelen, samen met Heist, aan Lodewijk van Nevers, graaf van Vlaanderen, verkocht door de prins-bisschop van Luik. In het midden van de 15de eeuw werden de Bourgondische hertogen de heren van Mechelen en Heist. Rond 1550 behoorde Heist tot de toenmalige provincie Mechelen. Zelf bestond Heist uit verschillende *heerdgangen*, min of meer afzonderlijke leefgemeenschappen. Deze *heerdgangen* werden later gehuchten. In 1559 werd Heist door Filips II verkocht aan ridder Gaspar Schetz. Van 1726 tot aan de Franse Revolutie kwam Heist in het bezit van de adellijke familie d'Ursel.

Vanaf 1630 krijgt Heist de benaming 'Land ende Vrijheid van Heist', wat wijst op een sterke autonomie van Heist-op-den-Berg. Recht werd gesproken door een schepenbank met zeven schepenen. De aanklacht, het vooronderzoek en het uitvoeren van het vonnis werd uitgevoerd door de schout, die aangesteld werd door de heer van Heist. In het geval van een betwisting werd de zaak verder besproken in de schepenbank van Mechelen. Deze rechten en privileges werden echter opgeheven in 1795, wanneer Heist werd ingelijfd in de Eerste Franse Republiek. Vanaf 1794 werden onze gewesten bezet door het Franse revolutionaire leger. Heist werd rond deze periode een gemeente en hoofdplaats van het kanton Heist binnen het arrondissement Mechelen. Het kanton Heist bestond uit zes gemeenten: Heist-op-den-Berg, Hulshout, Houtvenne, Schriek (met Grootlo), Beerzel en Wiekevorst. Rond 1814 wordt de Franse overheersing gevolgd door de Hollandse (1815-1830).

In de loop van de 19de eeuw werd het wegennet verbeterd, o.a. door de aanleg van de baan Lier-Aarschot en door de aanleg van de spoorlijn Antwerpen-Aarschot. Deze verbeteringen hadden een grote impact op de economische ontwikkeling van Heist-op-den-Berg. Naar het einde van de 19de eeuw en gedurende de 20ste eeuw werd de landbouwindustrie gemoderniseerd, waardoor de werkgelegenheid in

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Heist-op-den-Berg", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120613>; Wikipedia, "Heist-op-den-Berg"; "Verleden van Heist in vogelvucht | Heist-op-den-Berg".

deze sector sterk afnam. De beperkte industriële activiteiten die zich in Heist-op-den-Berg bevonden ontwikkelden zich tot ambachtelijke bedrijvigheid en enkele brouwerijen. Door de industriële revolutie kende de gemeente een sterke demografische en urbanistische groei.

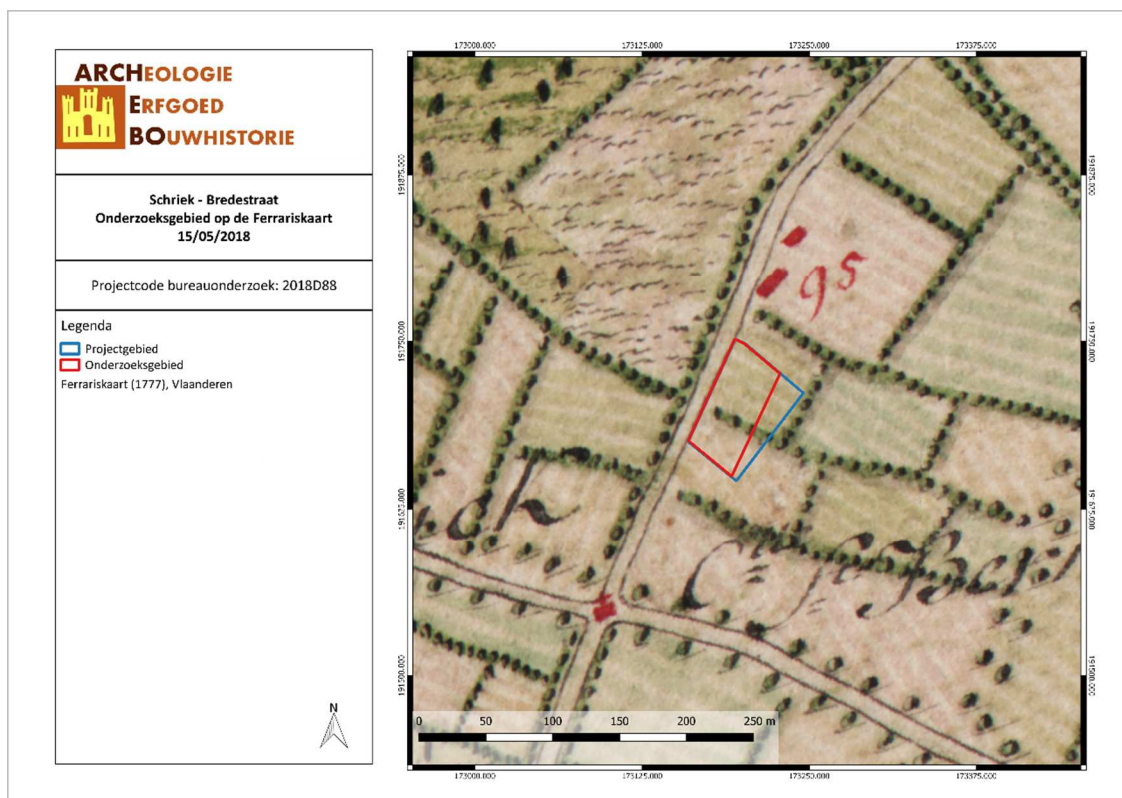
In 1836 besloot Booischot zich af te splitsen van Heist-op-den-Berg om een autonome gemeente te worden. In 1876 deed Hallaar hetzelfde en Bernum splitste af om vervolgens aan te sluiten bij de gemeente Itegem. Op 1 januari 1977, bij de gemeentefusie, fuseerde Heist-op-den-Berg met Booischot, Hallar, Itegem, Schriek en Wiekevorst.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de-eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) is niet beschikbaar voor dit landdeel. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het terrein rond 1777 gebruikt werd als akkerland. Langs de noordwestelijke perceelgrens loopt een ongeplaveide weg, ongeveer op dezelfde locatie als de huidige Bredestraat. Ongeveer in het midden van het projectgebied loopt een haag. Het terrein zelf is onbebouwd.

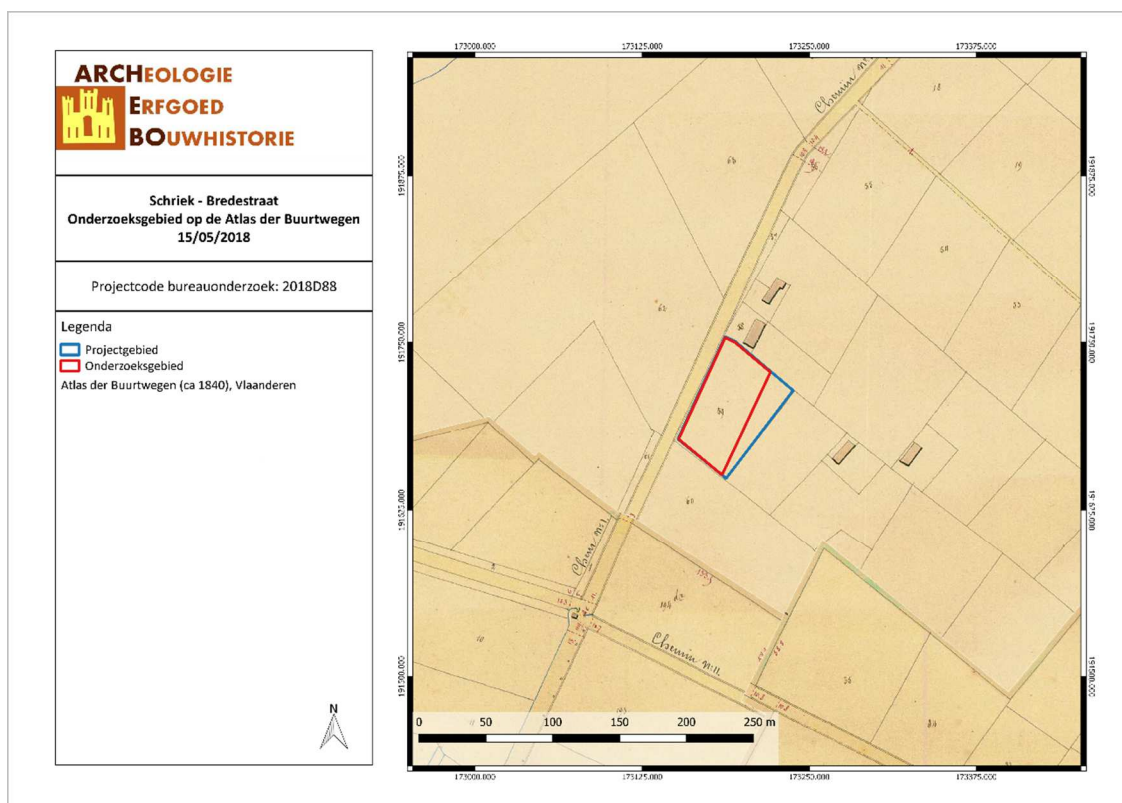

SCBR/18/05/15/15 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁶ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

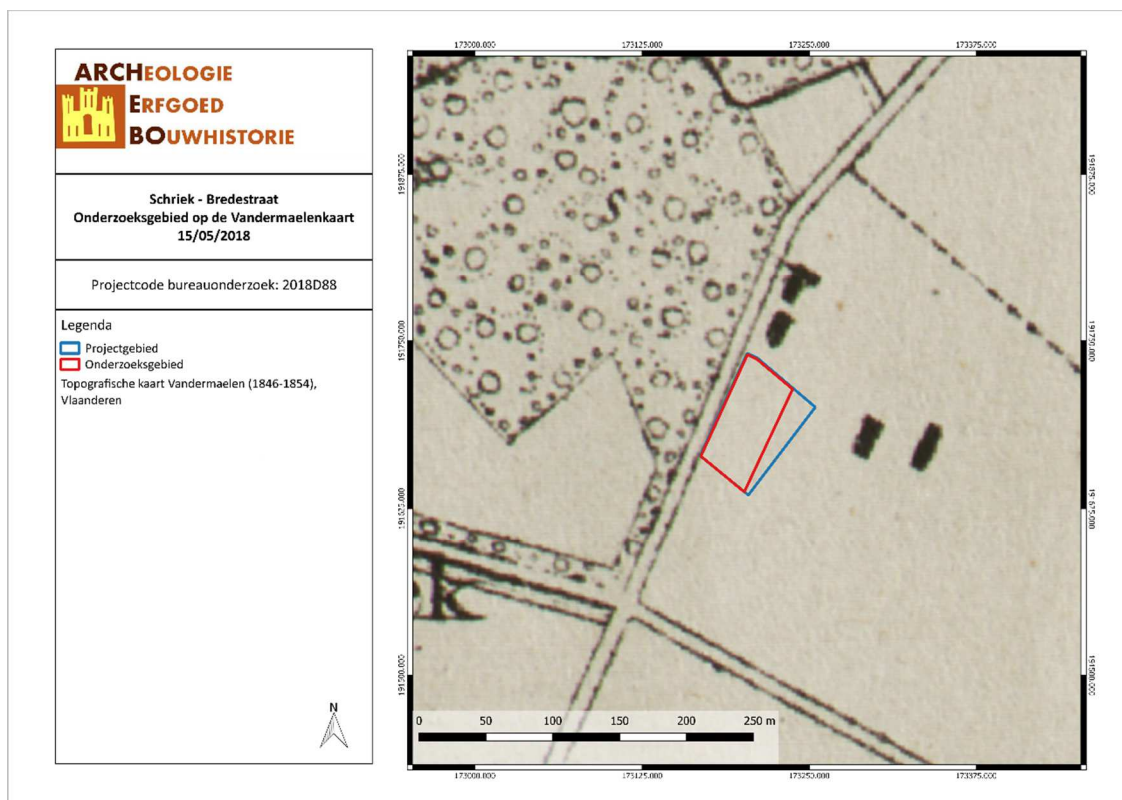
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De Atlas der Buurtwegen toont het projectgebied, bestaande uit één perceel. Het terrein is niet specifiek gekarteerd, waardoor geen uitspraak kan worden gedaan over het gebruik van het terrein rond deze periode (ca. 1840). Hetzelfde geldt voor de Vandermaelenkaart. De Popp-kaart toont dat het projectgebied rond 1842-1879 nog steeds onbebouwd was en bestond uit één perceel, namelijk 40a. De legger van de Popp-kaart is voor dit landsdeel niet beschikbaar. De topografische kaart van 1873 toont eveneens een onbebouwd terrein. Langs de straat is een dunne strook loofbos aangeduid.

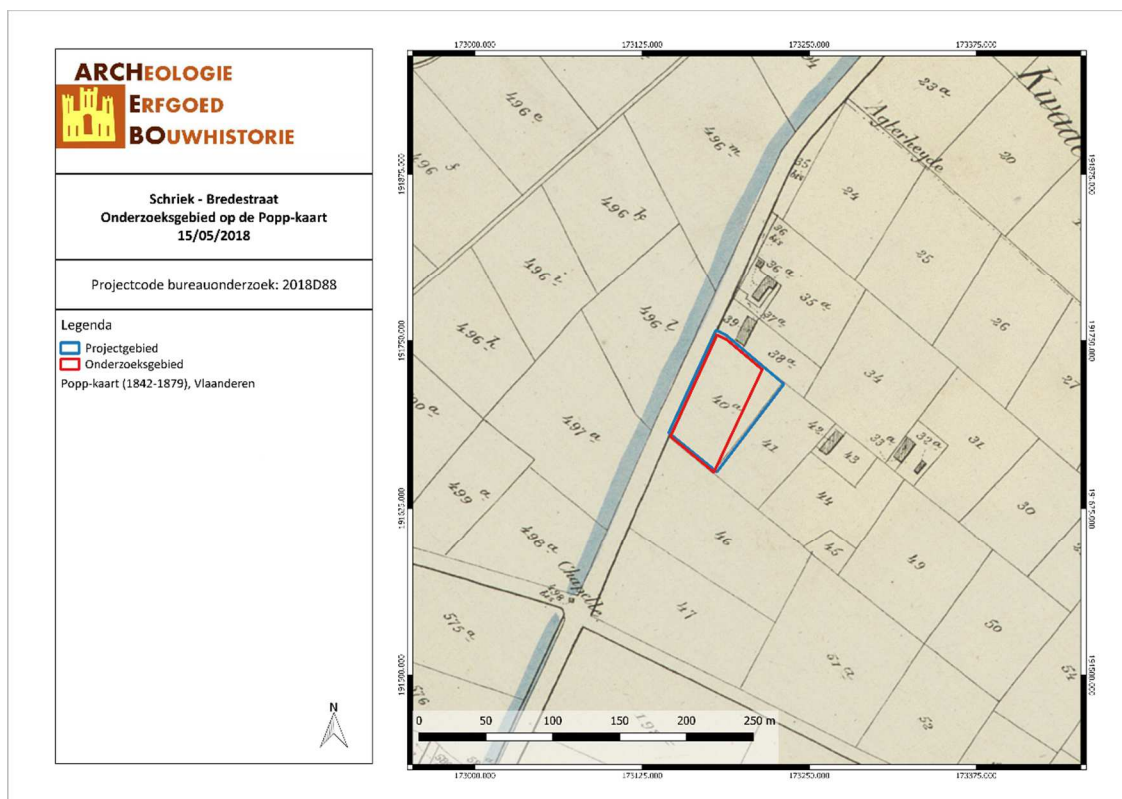
SCBR/18/05/15/16 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018)

⁶ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2017, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

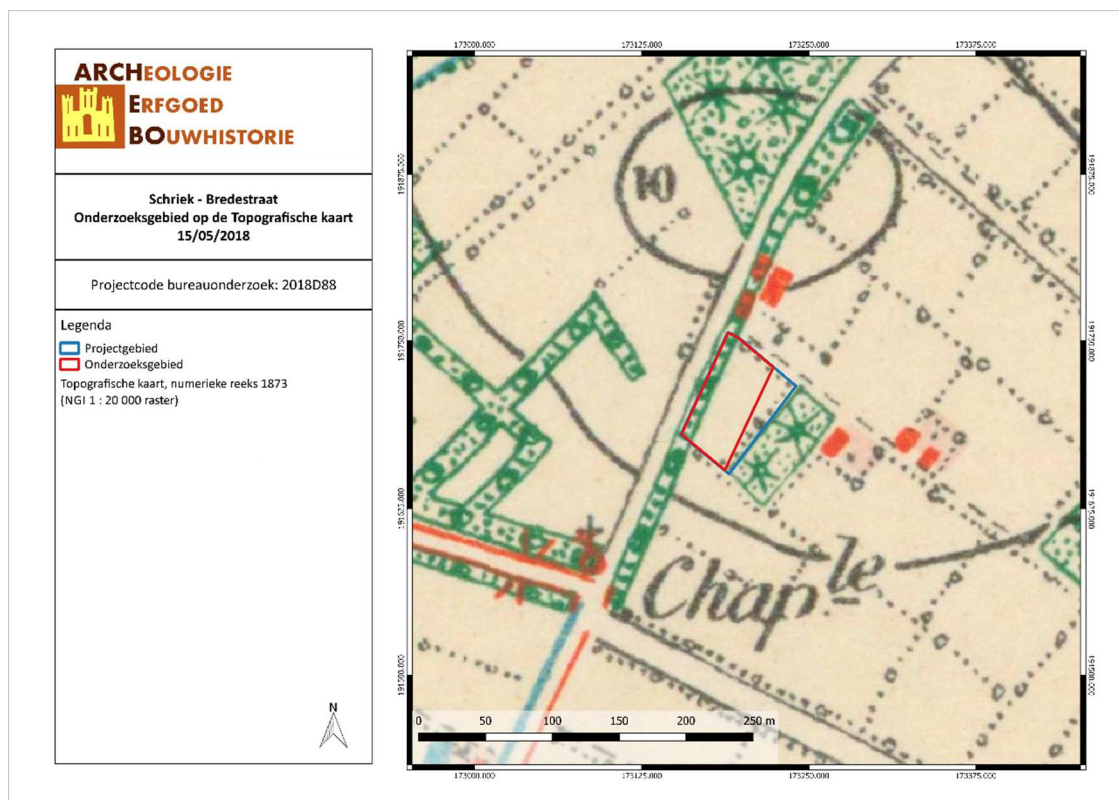

SCBR/18/05/15/17 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)

SCBR/18/05/15/18 - Digitale aanmaak

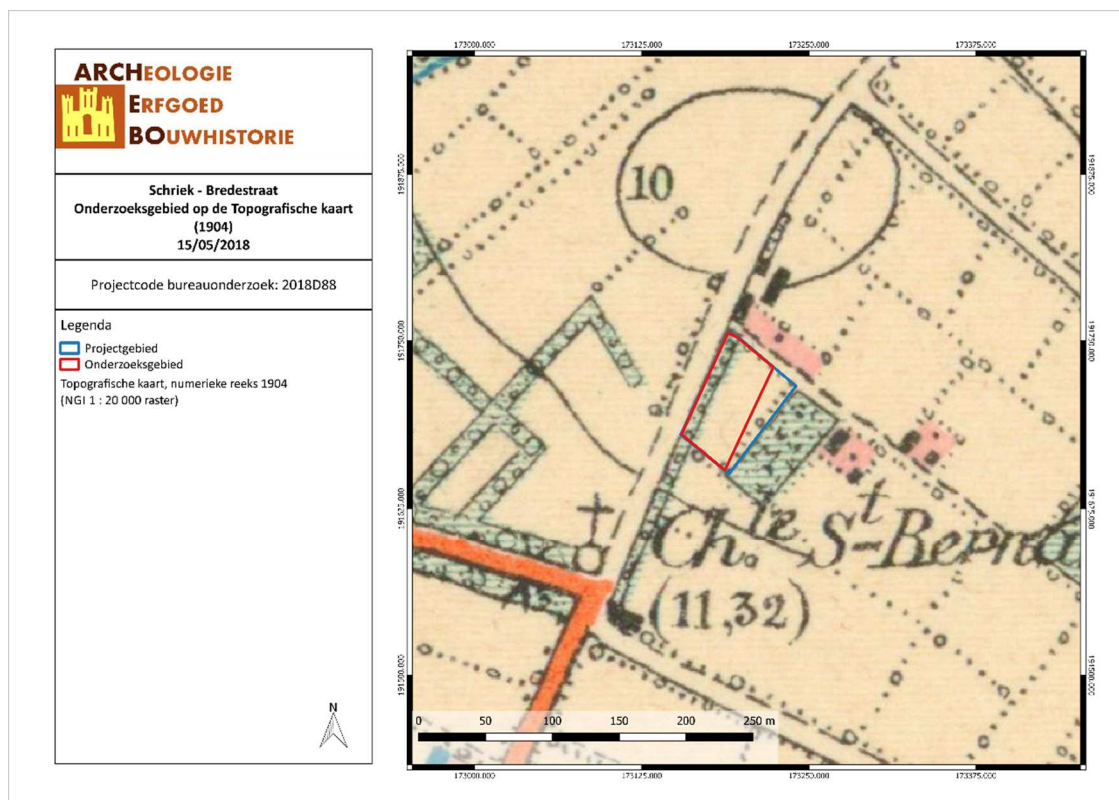
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018)

SCBR/18/05/15/19 - Digitale aanmaak

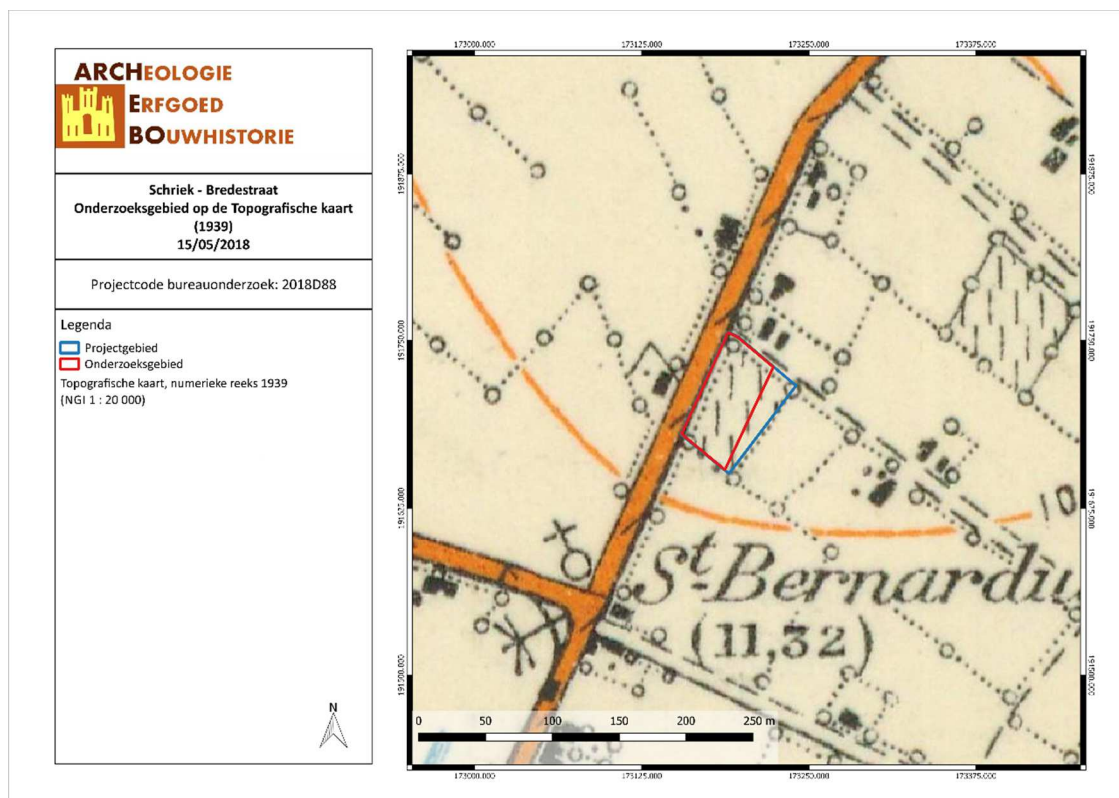
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De topografische kaart van 1904 toont dezelfde situatie als deze van 1873. Op deze van 1939 is het projectgebied aangeduid als grasland. Hetzelfde geldt voor de topografische kaarten van 1969 en 1981-1989. Op de luchtfoto van 1971 is een bomenrij op de oostelijke en zuidelijke perceelsgrens zichtbaar. Op de luchtfoto van 1979-1990 is deze bomenrij breder geworden. Tussen ca. 1990 en 2015 was het terrein geheel bebost, in 2015-2016 werden de bomen gerooid. Sindsdien is het terrein braakliggend.

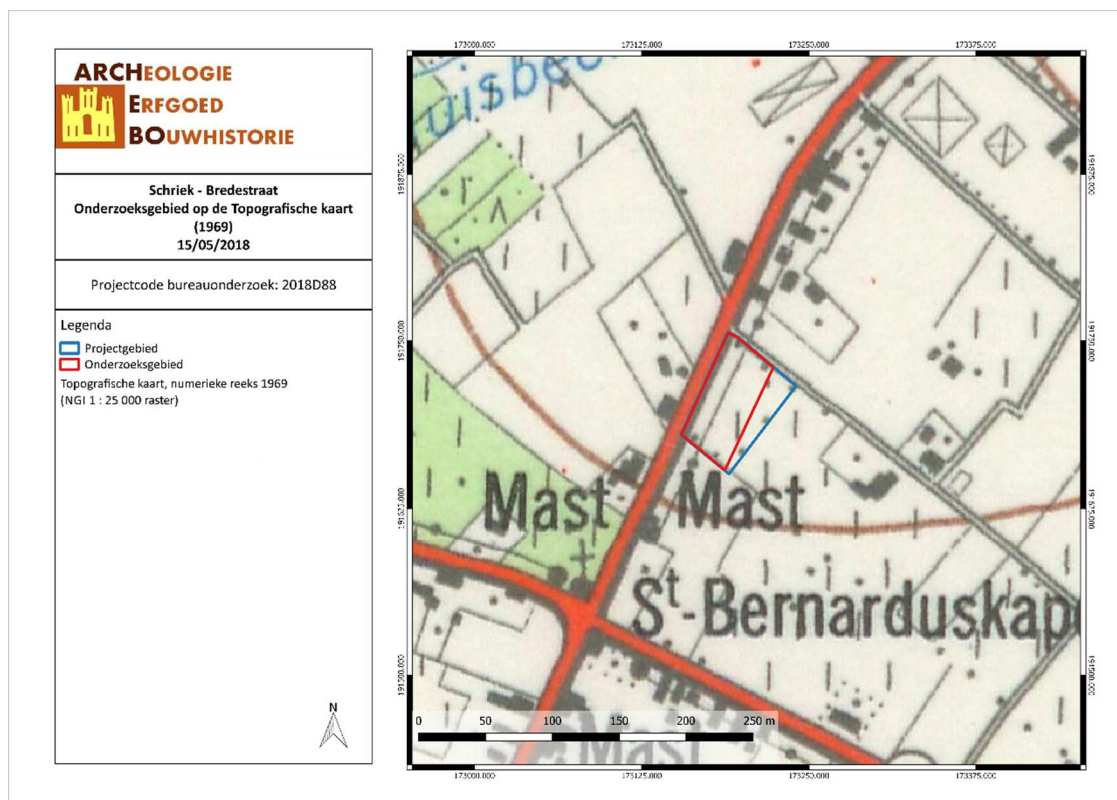
SCBR/18/05/15/20 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018)

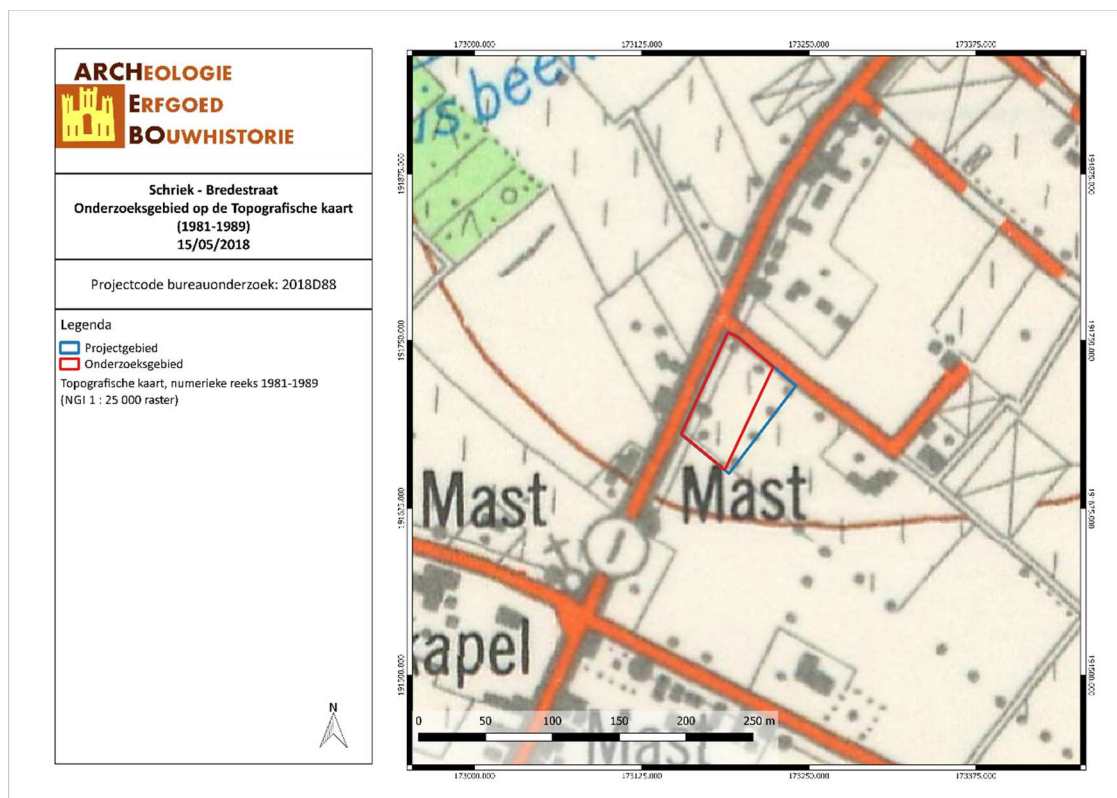
SCBR/18/05/15/21 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018)

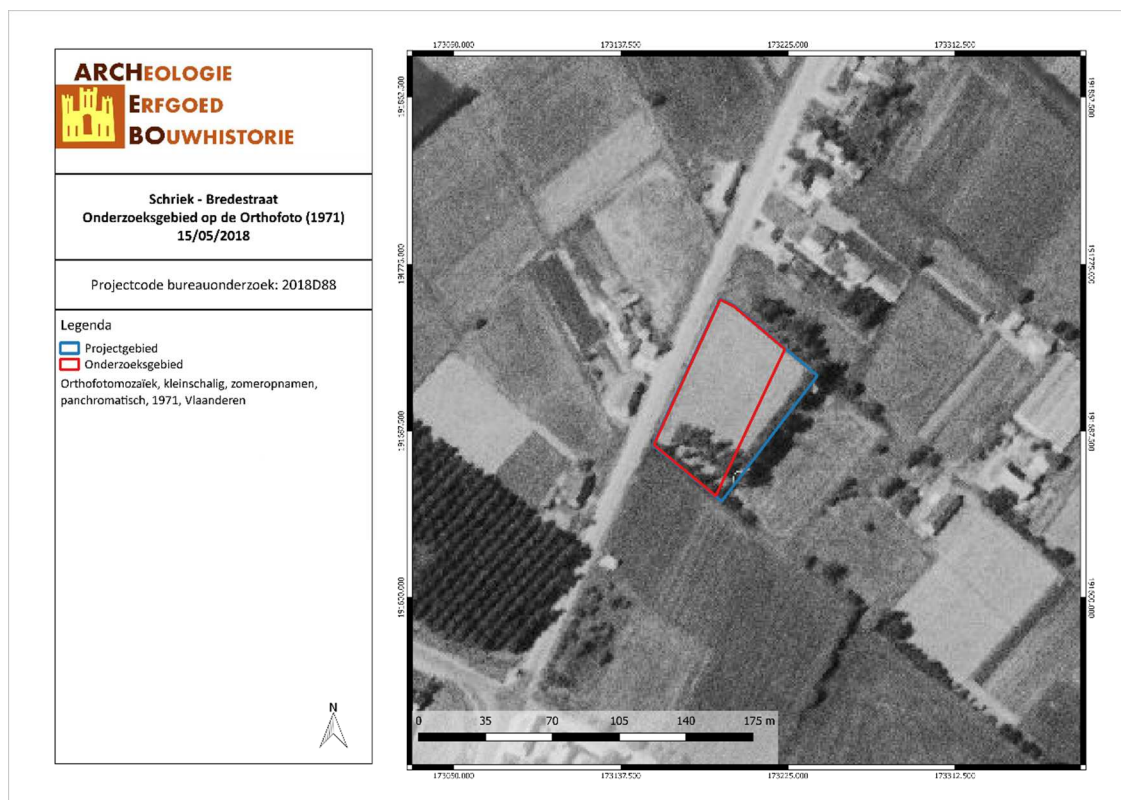
SCBR/18/05/15/22 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018)

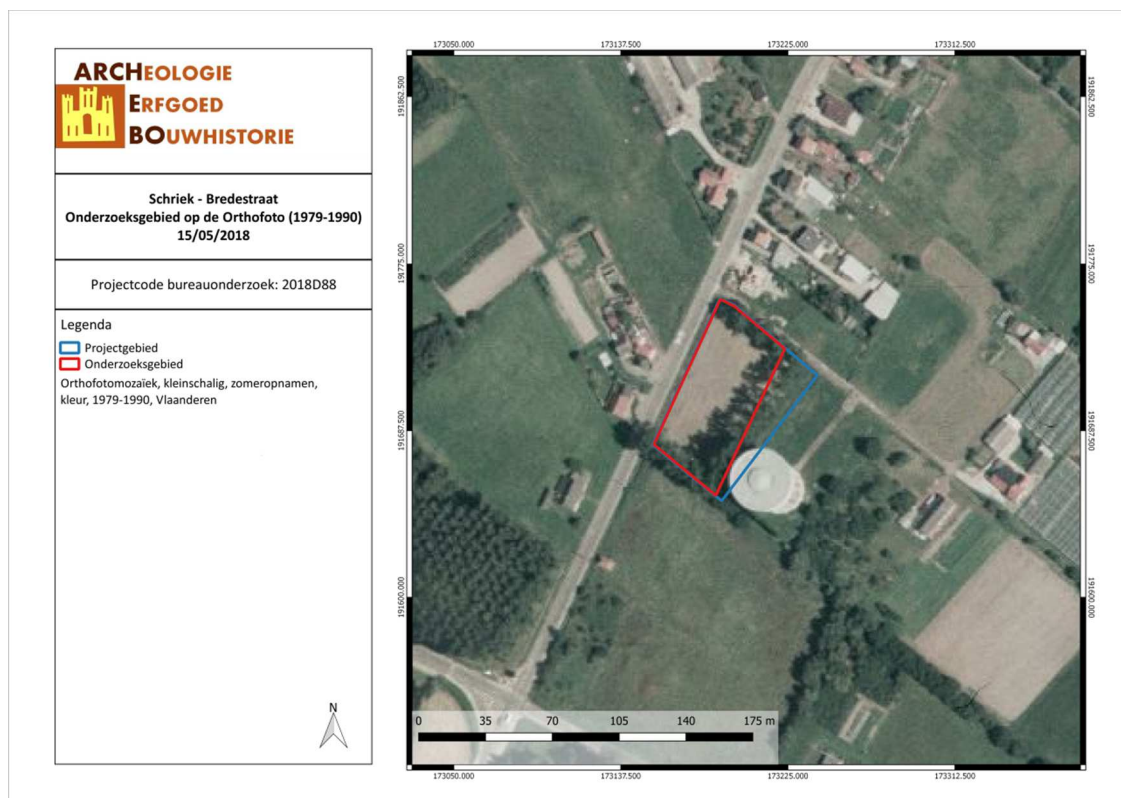
SCBR/18/05/15/23 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2018)

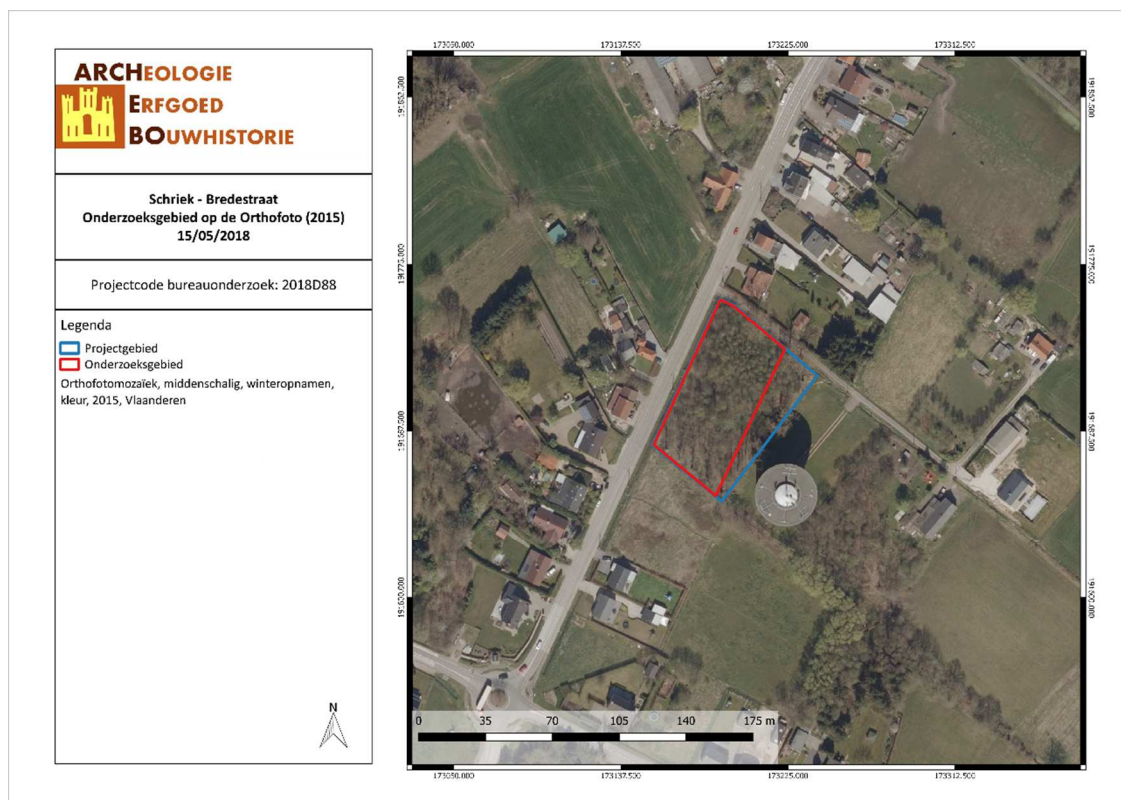
SCBR/18/05/15/24 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018)

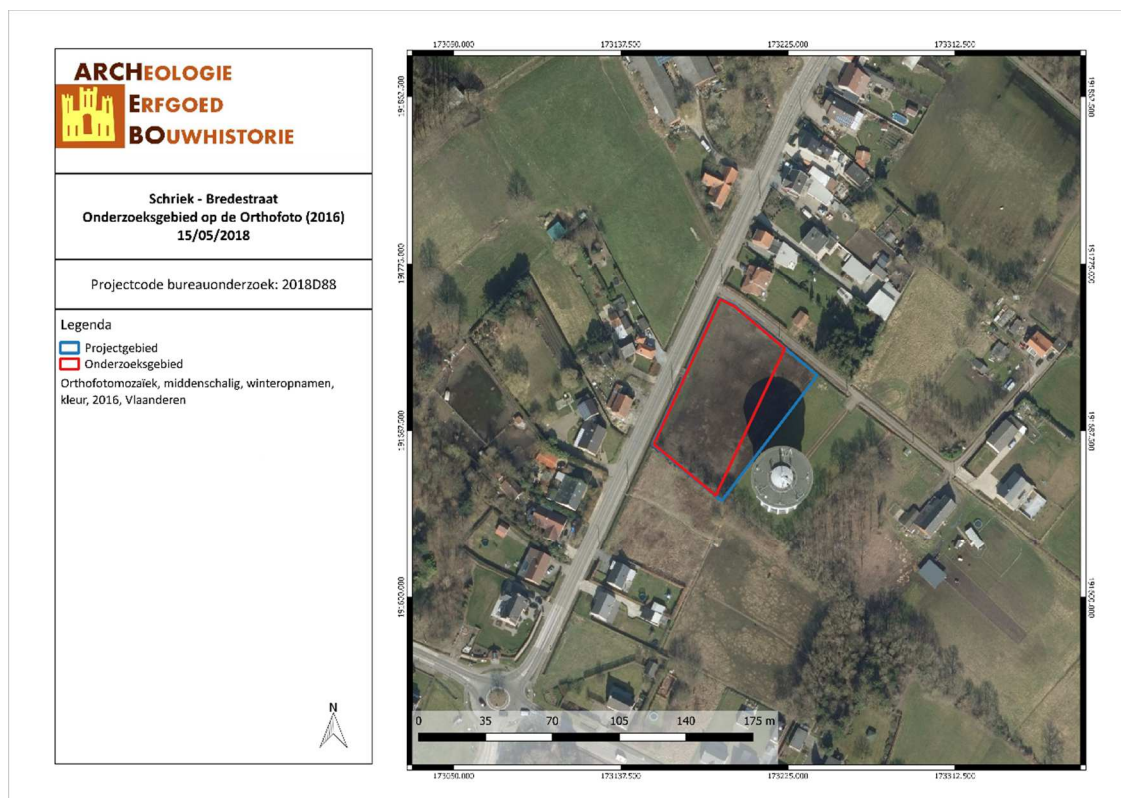
SCBR/18/05/15/25 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)

SCBR/18/05/15/26 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2015 (Geopunt, 2018)

SCBR/18/05/15/27 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2016 (Geopunt, 2018)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw. Mogelijk was er reeds vroeger bebouwing aanwezig maar deze bevinding kan niet door historische of cartografische bronnen gestaafd worden. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een tot nu toe lage densiteit aan bebouwing. Rond 1777 werd het terrein als landbouwgrond gebruikt en vanaf ca. 1939 bestaat het uit grasland. Tussen 1990 en 2015 was het terrein bebost, sinds 2016 is het braakliggend.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder andere sterk geschonden artefacten in silex, Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum (CAI 101087), een silex kern uit het Neolithicum (CAI 101089), sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk en kapel (CAI 103174), sporen van een 16de-eeuwse kapel (CAI 103175), sporen van een kelder met bakstenen muurfunderingen, van een waterput en vlakgraven met menselijke resten, allen daterend uit de Nieuwe Tijd (CAI 151323), sporen van een brouwerij en van een kerkhofmuur uit de Nieuwe Tijd en sporen van een 19de-eeuwse waterput (CAI 150822), sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 103230) en tenslotte sporen van een 18de-eeuwse omgrachte kasteelhoeve (CAI 103176).

Aangezien het terrein in dit geval niet op een gradiëntzone ligt en natuurlijke waterlopen verder liggen van het projectgebied, is er geen specifieke verwachting naar Steentijd. Steentijdsites kunnen echter nooit geheel uitgesloten worden. Op basis van de CAI gegevens kunnen archeologische sporen en sporensites aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter door de landbouwactiviteiten in de 18de eeuw en door de wortels van de bomen die tijdelijk op het terrein aanwezig waren, kunnen deze sporen potentieel verstoord geraakt zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Paul Van de Voorde - Hepaco nv een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de Bredestraat, tussen huisnummers 57A en 79, gelegen in Schriek, een deelgemeente van Heist-op-den-Berg (Antwerpen). Het projectgebied zal door de opdrachtgever opgedeeld worden in drie nieuwe percelen. Elk perceel zal voorzien worden van een bouwzone. In het oostelijk deel van het perceel wordt een deel van de grond niet opgenomen in de verkaveling, aangezien het om agrarisch gebied gaat. Het projectgebied is in totaal ca. 4 635,36 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw. Mogelijk was er reeds vroeger bebouwing aanwezig maar deze bevinding kan niet door historische of cartografische bronnen gestaafd worden. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een tot nu toe lage densiteit aan bebouwing. Rond 1777 werd het terrein als landbouwgrond gebruikt en vanaf ca. 1939 bestaat het uit grasland. Tussen 1990 en 2015 was het terrein bebost, sinds 2016 is het braakliggend.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sterk geschonden artefacten in silex, Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum (CAI 101087), een silex kern uit het Neolithicum (CAI 101089), sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk en kapel (CAI 103174), sporen van een 16de-eeuwse kapel (CAI 103175), sporen van een kelder met bakstenen muurfunderingen, van een waterput en vlakgraven met menselijke resten, allen daterend uit de Nieuwe Tijd (CAI 151323), sporen van een brouwerij en van een kerkhofmuur uit de Nieuwe Tijd en sporen van een 19de-eeuwse waterput (CAI 150822), sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 103230) en tenslotte sporen van een 18de-eeuwse omgrachte kasteelhoeve (CAI 103176).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen gebouwen aanwezig waren vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Dit is eveneens zichtbaar op de topografische kaarten van de 19de en 20ste eeuw en op de luchtfoto's van de 20ste en 21ste eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een tot nu toe lage densiteit aan bebouwing. Rond 1777 werd het terrein als landbouwgrond gebruikt en vanaf ca. 1939 bestaat het uit grasland. Tussen 1990 en 2015 was het terrein bebost, sinds 2016 is het braakliggend.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

De bodem en het bodemarchief kan verstoord zijn door de wortelgroei van de bomen die daar tussen ca. 1990 en ca. 2015 hebben gestaan. Andere verstoringen in het verleden zijn niet in kaart te brengen.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het terrein zal door de opdrachtgever, Paul Van de Voorde - Hepaco nv, opgedeeld worden in drie nieuwe percelen. Elk perceel zal voorzien worden van een bouwzone, die ca. 263 m², ca. 296 m² en ca. 266 m² groot zullen zijn. In het oosten van het projectgebied zal een deel grond niet opgenomen worden in de verkaveling, aangezien het gaat om agrarisch gebied. Dit is ook zichtbaar op het gewestplan (zie 1.2 Beschrijving onderzoeksopdracht, figuur 4). Het projectgebied is in totaal ca. 4 635,36 m² groot.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak sterk geschonden artefacten in silex, Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum (CAI 101087), een silex kern uit het Neolithicum (CAI 101089), sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk en kapel (CAI 103174), sporen van een 16de-eeuwse kapel (CAI 103175), sporen van een kelder met bakstenen muurfunderingen, van een waterput en vlakgraven met menselijke resten, allen daterend uit de Nieuwe Tijd (CAI 151323), sporen van een brouwerij en van een kerkhofmuur uit de Nieuwe Tijd en sporen van een 19de-eeuwse waterput (CAI 150822), sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 103230) en tenslotte sporen van een 18de-eeuwse omgrachte kasteelhoeve (CAI 103176).

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen gebouwen aanwezig waren vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Dit is eveneens zichtbaar op de topografische kaarten van de 19de en 20ste eeuw en op de luchtfoto's van de 20ste en 21ste eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een tot nu toe lage densiteit aan bebouwing. Rond 1777 werd het terrein als landbouwgrond gebruikt en vanaf ca. 1939 bestaat het uit grasland. Tussen 1990 en 2015 was het terrein bebost, sinds 2016 is het braakliggend.

Op de bodemkaart wordt het terrein grotendeels gekarteerd als ISdh (matig natte lemige zandgrond met verbrokkelde humus en/of ijzer B-horizont met een leemsubstraat), slechts een klein deel in het noorden wordt gekarteerd als OB (onder bebouwing).

Het projectgebied ligt op een lichte helling aan de Sluisbeek en volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 11 en 11,5 meter boven de zeespiegel. Naast de noordwestelijke perceelsgrens stroomt de (heraangelegde) Sluisbeek, ca. 200m ten noorden stroomt de Kleinebeek, ca. 500m ten zuidoosten ontspringt de Beek, ca. 600m ten oosten stroomt de Scheeloop en ca. 800m ten oosten de Schransloop. Aangezien het terrein in dit geval niet op een gradiëntzone ligt en natuurlijke waterlopen verder liggen van het projectgebied, is er geen specifieke verwachting naar Steentijd. Dergelijke sites kunnen echter nooit geheel uitgesloten worden.

Sporensites kunnen daarentegen wel verwacht worden, daarom zal een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd worden. Dit wordt nader besproken in het Programma van Maatregelen.

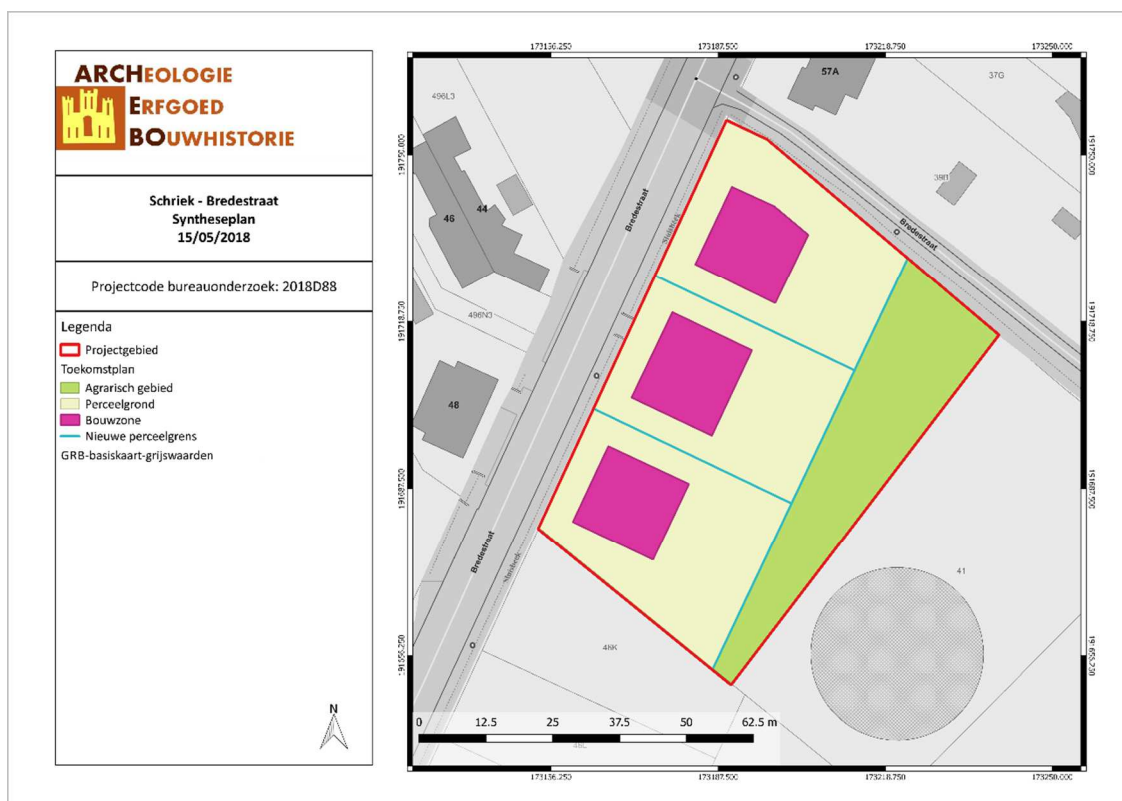
4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het plangebied zal door 'Paul Van de Voorde - Hepaco nv' opgedeeld worden in drie nieuwe percelen. Elk perceel zal voorzien worden van een bouwzone. In het oosten van het projectgebied zal een deel grond niet opgenomen worden in de verkaveling, aangezien het gaat om agrarisch gebied.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn sterk geschonden artefacten in silex, Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen uit het Mesolithicum, een silex kern uit het Neolithicum, sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk en kapel, sporen van een 16de-eeuwse kapel, sporen van een kelder met bakstenen muurfunderingen, van een waterput en vlakgraven met menselijke resten, allen daterend uit de Nieuwe Tijd, sporen van een brouwerij en van een kerkhofmuur uit de Nieuwe Tijd en sporen van een 19de-eeuwse waterput, sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht en tenslotte sporen van een 18de-eeuwse omgrachte kasteelhoeve gevonden.

Aan de hand van het (historisch) kaartmateriaal en de luchtfoto's konden we achterhalen dat er geen gebouwen op het projectgebied aanwezig zijn geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw. Aan de oostelijke en zuidelijke perceelsgrens kan de bodem en het bodemarchief echter wel verstoord zijn door de wortelgroei van bomen die daar tussen ca. 1990 en ca. 2015 hebben gestaan.

Door de topografische ligging van het projectgebied worden geen steentijdsites verwacht. Op basis van de CAI gegevens kunnen daarentegen wel archeologische sporensites aanwezig zijn binnen het plangebied.

SCBR/18/05/15/28 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Van Ranst, E, en C Sys. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000). Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Heist-op-den-Berg". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120095>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Heist-op-den-Berg". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120613>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Schriek". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120638>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Schriek (Heist-op-den-Berg)". *Wikipedia*. Geraadpleegd 14 mei 2018. [https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Schriek_\(Heist-op-den-Berg\)&oldid=50948861](https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Schriek_(Heist-op-den-Berg)&oldid=50948861).

"Verleden van Heist in vogelvlucht | Heist-op-den-berg". Geraadpleegd 13 september 2017. http://www.heist-op-den-berg.be/geschiedenis-geschiedenis_5.html.

Wikipedia. "Heist-op-den-Berg". *Wikipedia*. Geraadpleegd 13 september 2017. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Heist-op-den-Berg&oldid=49773886>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op het Gewestplan (Geopunt, 2018)	7
Figuur 5: Vooraanzicht projectgebied vanop de Bredestraat (Google Street View, augustus 2013)	9
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	9
Figuur 7: Plan van de geplande werken (Paul Van de Voorde – beëdigd landmeter-expert, 2018)	10
Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)	10
Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	12
Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)	12
Figuur 11: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)	13
Figuur 12: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in Z-N richting (Geopunt, 2018).....	13
Figuur 13: Heist-op-den-Berg aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018).....	14
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)	15
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).....	15
Figuur 16: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018).....	16
Figuur 17: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)	17
Figuur 18: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)	18
Figuur 19: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	20
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018).....	21
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)	22
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018)	22
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018) ..	23
Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018) ..	24
Figuur 25: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018) ..	24
Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018) ..	25
Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2018).....	25
Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018).....	26
Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018).....	26
Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2015 (Geopunt, 2018).....	27
Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2016 (Geopunt, 2018).....	27
Figuur 32: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)	31

7 PLANNENLIJST

SCBR/18/05/15/1 - Digitale aanmaak	6
SCBR/18/05/15/2 - Digitale aanmaak	6
SCBR/18/05/15/3 - Digitale aanmaak	7
SCBR/18/05/15/4 - Digitale aanmaak	9
SCBR/18/05/15/5 - Digitale aanmaak	10
SCBR/18/05/15/6 - Digitale aanmaak	12
SCBR/18/05/15/7 - Digitale aanmaak	12
SCBR/18/05/15/8 - Digitale aanmaak	13
SCBR/18/05/15/9 - Digitale aanmaak	14
SCBR/18/05/15/10 - Digitale aanmaak	15
SCBR/18/05/15/11 - Digitale aanmaak	15
SCBR/18/05/15/12 - Digitale aanmaak	16
SCBR/18/05/15/13 - Digitale aanmaak	17
SCBR/18/05/15/14 - Digitale aanmaak	18
SCBR/18/05/15/15 - Digitale aanmaak	20
SCBR/18/05/15/16 - Digitale aanmaak	21
SCBR/18/05/15/17 - Digitale aanmaak	22
SCBR/18/05/15/18 - Digitale aanmaak	22
SCBR/18/05/15/19 - Digitale aanmaak	23
SCBR/18/05/15/20 - Digitale aanmaak	24
SCBR/18/05/15/21 - Digitale aanmaak	24
SCBR/18/05/15/22 - Digitale aanmaak	25
SCBR/18/05/15/23 - Digitale aanmaak	25
SCBR/18/05/15/24 - Digitale aanmaak	26
SCBR/18/05/15/25 - Digitale aanmaak	26
SCBR/18/05/15/26 - Digitale aanmaak	27
SCBR/18/05/15/27 - Digitale aanmaak	27
SCBR/18/05/15/28 - Digitale aanmaak	31